2359 հն.

նշանէր ՚ի նմանէ եւ բժշկէց
զամենեսեան. քս՝ զմարմնա-
ւոր հիւանդսն բանիւն բժշկ-
էր. եւ զհոգեւոր հիւանդու-
թիւն՝ հոգեւոր դեղովք. այ՝ զպա-
հօք, ողորմութեամբ, խոնարհութեամբ
հալածանօք, խաչիւն՝ եւ այլ
առաքինական գործովք: ով
ատէր, նեղ եւ անձուկ է ճանա-
պարհն՝ որ բժշկէ զմեղաւորս
եւ տանի ՚ի կեանս. Բայց մինչ
զկսկծեցուցիչ դեղորայս զա-
տոսիկ ՚ի գործ ածեր, մարմնա-
ւոր եւ անարգի մարդիկք տըր-
տնջէին զնմանէ ասելով թէ՝
այդ դեղորայքդ դառն են. ե-
թէ այդպէս բժշկես, ոչ կարեմ

6 աւ

2359

ապրիլ։ Մյ ուսոյց առ Հայրն
ամենեցունց զդ խորին դեղ մի։
որ յամի սխտանօրին, և ամ ցա
ծոց առ ողջարար․ զի՝ զաղօթս
առնել։ ասելով թէ՝ զոր ինչ
և կամիցիք, խնդրեցէք և առ
նուցուք․ և թէ յաղօթս կա
ցէք չմտանել՝ ի փորձութիւն։
Ահա քեզ դեղ մի հեշտագիւտ
դիւրին, յամի սխտանի, և միշտ
առ ձեռն պատրաստ․ որում
ինչ զոյ արգել․ և ոչ ունի
դժուարութի մի․ վանզի մշ
տէց կարես պատճառել թէ՝
տկարեմ․ և այլն։ մշ ողորմու
թեան առնել թէ՝ աղքատ եմ,
զի՞նչ տամ։ մշ շպանց, հալա

ծա

ծանեաց, չարչարանաց վ(ասն) հա
ատոյ՝ և այլոց այսպիսեաց խը
տագունեից առաքինական գոր
ծոց՝ կարես պատճառս գտանել
թէ՝ դժուարինքեն, ոչ կարեմ
տանել. իսկ վ(ասն) աղօթից բը
նաւէին չունիս ինչ զպատճառս
գտանելոյ. քանզի՝ յոր հասակի,
յոր կացութ(եա)ն և յորում ժամա
նակի և յոր տեղւոջ և իցէ ոք,
թէ ծեր՝ թէ տղայ, թէ հար
ուստ, թէ աղքատ, թէ առողջ,
թէ հիւանդ. կարէ աղօթել՝
եթէ կամիցի: Սուրբն տես՝
որքան նախատելի է ծոյլն՝ ի
յաղօթից. որ գոլով յա(մենայ)ն
կարօտ և շրջապատեցեալ՝ ի

 վշտս

զնա այնս փորձութեանց յերևե
լեաց և յաներևութից, ո՛չ դի
մէ առ յայնպիսի տուօղն՝ որ
ինքն յորդորէ թէ՝ խնդրեցէ՛ք
և առնուցուք. և թէ՝ եկա՛յք
առ իս ամ՛ վաստակեալք և ծն
րացեալք, և ես հանգուցից զձ
ձեզ ։ Լծար ուրեմն ո՛վ եղբայրս
այնպիսի առատապարգև կո
չողին, և մատի՛ր առ նա. և
խնդրեա զինչ և կամիս ։ եթէ
հիւանդ ես կա՛ց յաղօթս. զի
եզեկիա աղօթիւք զերծա
՚ի հիւանդութէ, և յաւել
ժե ամս իւր, և ազատեցաւ ՚ի
տառապանաց ։ եթէ ՚ի նեղութե
ես, աղօթեա. զի երեք մանկ

 կունքն

Կուսանքն աղօթիւք ապրեցան
՚ի հրոյն։ Եթէ մեղաւոր եմ,
կաց յաղօթս. զի ննջեցեալ
քըն և մեռանէ, և այլք բա-
զումք՝ աղօթիւք արդարոց ան
և դարձուցին զբարկութին այ
՚ի քաղցրութի։ Եւ թէ զպա-
կասութի իմ ունիս, խնդրեմ
աղօթիւք. զի իմքն տուօղն
ան, խնդրեցէք և առնու-
ցուք. զի որ խնդրէ, առնու. զ
քանզի մի սէր վարդ. սպասաւորաց
այն կարօտի երկրիս երկնից,
զի ընկալցի ՚ի նմանէ զցօղ,
զանձրև, զջերմութի, զլոյս
և զայլ ազդմունս. զի առանց
նոցա ոչ կարէ մնալ ՚ի կայ ի հաստատ

զեա

այս և մարդս կարօտի աստուածա-
յին այսպէս շնորհաց և օգ
նութեան. որ առանց նորա ոչ
թէ՝ մեռեալ է ըստ հոգւոյն.
թէպէտ և մարմնով կենդանի
իցէ: Ուրեմն՝ ոչ դիմեն աղ
քատքն առ մեծատունսն. հի
ւանդքն առ բժիշկսն. փոր-
ձանաւորքն առ կարօղսն. և
ծարաւիքն առ աղբիւրսն. նոյնպէս
և մարդս գոլով կարօտ յամե
և փորձանաւոր՝ ըստ հոգւոյն
և ըստ մարմնոյն. պարտի միշտ
դիմել և դեգերել առ աստուա-
ծ աղօթիւք՝ և խնդրել՝ ի նմանէ
զօգնութիւնս:
Եւ տեսակք աղօթից երկու

Ժ են

ըն․ հարցման և առանձնա-
կան ։ Համարակ աղօթքն այն
է՝ մինչ ամենքս գնամք յեկեղե-
ցին ի կարգեալ ժամուն և
միաբանութ՟ աղօթեմք․ որով
երկու կերպիւ օգտիմք ։ Նախ
զի՝ վճարեմք զհամարակ պար-
տըս մեր ա՟յ՝ զոր ամենքս պար-
տիմք վասն հարկպէս բարե-
րարութ՟ց նր ։ զի ստեղծել է
զմեզ յոչնչէ․ զարդարել է բա-
նականութ՟, մկրտութեն փրկեաց
ի գերութե՟ սատանայի և արար
իւր ժողովուրդ․ յնու զպէտս
հոգւոց և մարմնոց մերոց և
պաշպանէ ի կեանս յայս, նաև
խոստացեալ է մեզ զյաւիտենա-
կան

ԲԲ

կան կենանս ։ զայս ա͞ծ մատուցե
լովն իբր պարտք՝ ի վերայ մեր,
հատուցանեմք նմա փոխարէն
զփառս և զգոհութի͞ս երկըր
պագութե͞ և խոնարհութե͞ ։
Այլ՝ երկ͞դ խնդրեմք աղաչա
նօք, զի և ես բարերարեսցէ ։
որ և այս է բոլոր դիտաւորու
թիւն եկեղեցւոյ ։ Իսկ ա
ռանձնական աղօթքն այն է,
որ իւրաքանչիւր մարդ՝ բաց
՚ի հասարակական աղօթիցն,
երբ՝ և ուր և իցէ, զմիտս իւր
դարձուցեալ առ ա͞ծ՝ մատու
ցեսցէ զայնս բարերարութի͞ս ։
զոր ինքն յատուկ ընկալեալ է
յա͞յ, փ՝ զպէսպէս խնամս, ըն

զքեզ ․ այսինքն որովհետև
զանցաւոր և զառժամանա
կեայ բարիսն իմ հաւատար
մութեամբ շահեցեր , տաց
քեզ զանանց և զյաւիտենա
կան բարիսն ։ մուտ յուրա
խութիւն տն քոյ ։ Արդ՝ եր
կու տաղանդ աղօթողաց վախ
ճանն այս է զոր ասացաք ։
Իսկ՝ զինչ ասասցուք և վա
սըն այնոցիկ՝ որք ոչ ընդ հա
սարակին աղօթեն , և ոչ ա
ռանձին ։ ո՞չ ․ զնոցանէ գան
կատէ աստուած ՝ի ձեռն
դաւթի թէ՝ որ ուտէր ըզ
հաց իմ , արար ինձ խաբէ
ութիւն ։ յիրաւի՝ քրիստո

 նեայ

Ճնայ մի՛ որ 'ի տուննն այ՛ ոչ
գնայ, զանունն այ ոչ յիշէ,
և ոչ կարդայ աւնա։ Երբէ
բանով ասէ թէ՝ ես քրիստո-
նեայ եմ և զ քրս այծ պաշտեմ,
նա զայծ խաբէ։ զի զ բարիսն
այ վայելէ, մարմնոյ և ոգւոյն
հետեւի և զնոսա պաշտէ։ Որ-
բան անասունն ճանաչէ զտէ-
րանէրց տէրն իւր։ դեգերի
միշտ 'ի տանն նրա։ և ոչ մեկ-
նի 'ի նմանէ։ իսկ՝ ծոյլն յա-
ղօթից՝ գոլով մարդ բանա-
կան, ոչ ճանաչէ զայծ զբարե-
րարն իւր։ և ոչ զանուն նրա
յիշէ՝ և ոչ 'ի տուն նրա հայի
որ է եկեղեցի։ 'ի նախատինս.

այնպիսեացն ան

ւորն եսայեայ Թ

եղն զատացիւք իւր

սուր ՏՆ իւրոյ ·

ոչ ծանեան · և ·

իմ զիս ՚ի միտ ո

Մտածեսցեն ուրե

սի աղօթղուրկ ան

որպես են կալոց սա

՚ի դատաստանի · և զին

լոց են զպատուհնիս · և կա

որ դժոխք կլանելոց է զնո

Ընկարծիք այնէ պատահելոց

նց՝ որ պատահեցան յիմր կու

սանացն · որք մինչ բաղխեին

զդուռն՝ ասելով · տէր տէր՝

բաց մեզ · լսեին զպատաս

տոսսի թէ՝ ոչ գի
՚ի բայց կայցէք յի
՚ երթայք յինէն
՚ ՚ի հուրն յաւէն
անոզի՝ մինչ ես կո
ողորմութէ, ասե
կեայք առ իս. խընդ
սւ նուացոք. բաղնե
բացցի ձեզ. դուք ոչ
ք բնաւ իմն. և ոչ գայիք
ռ իս. և ոչ ճանաչէիք զիս
այժմ և ես ասեմ թէ՝ ոչ գի
տեմ զձեզ: յորմէ փրկեացէ
զմեզ նոյն քրիստոս ա̅ծ̅ն մեր.
Որդ. սիրելիք իմ՝ թէպէտ
անյարմար էր այսքան երկար
թանել զնե մեր, սակայն՝ հարկն
պա

պահանջեաց՝ որ ՚ի վե՛ր քան
կայր սաստկս այնպիսեաց ոմանց
որք գոն յաղագս քերթուածոցք՝
յիմարացեալք քան զանասու-
նս՝ զդուռն եկեղեցւոյ և ըն
ժամ աղօթից ոչ ճանաչեն.
՚ի յերեսս խաչակնքել ոչ գի-
տեն. և զանունն տ̃յ յիշել և
աղօթել ոչ ունին. և ոչ գի-
տեն թէ յինչ կոչին, և զվա-
ճանն իւրեանց ուր իցէ եղե-
րելոց. որք և ոչ միայն ինքե̃ց
պատրաստեն զկորուստ, այլ
և զաշակերտաց և ընտանեաց իւ-
րեանց. զի զինչ գործեն հայ-
րըն, և որդին նոյն նման գոր-
ծեն. վասն այսորիկ այսքան

եր

ներկայացուցաք, զի զգուշաս
ցին այնպիսիքն՝ և ես աղաւթ
ցիմ 'ի խղճմտանաց և 'ի պար
տուց։

Ընդ որդ՝ ամենայն երկրաւորացդ ի
միոց. զի որոտմնչեալ այսքան
հարկաւոր՝ պիտանի՝ և օգ
տակար է աղօթքն մարդոյս
լեալ, և մանաւանդ՝ 'ի ներ
կայումս ժամանակի, որպէս յայտ
է ամենեցուն։ Վասյ՝ ես մե
ղաւորս և կարօտս աղօթից
ձերոց՝ և անարժան տեսուչս
որ հնէլ աղբիւր իմոյ՝ ժողո
վեցի զայս համառօտ բանս աղօ
թից 'ի գիրս մեջ՝ և եդի 'ի
փոքրիկ տետրակիս՝ և ընծայ

 եցի

Ոչ ի հարազատ աղբերէ իմոյ՝
ոչ զնորաբողբոջ և անուշա-
հոտ ծաղիկն մի. և կամ ոչ զդդե-
ւահաս և նախախնայծ պտուղ
մի՝ յուջ եկեալ ՚ի հոգևոր և
յա̄ծատունկ յայգւոյ ձերմէ.
և կամ ոչ զնոր օրհնութ̄ի մի
՚ի սր̄բոյ Աթոռոյս Էջմիածնէ.
զոր և դուք պարտիք յատուկ
սիրով և ուրախութ̄բ ընդու-
նել վասն երից պատճառաց.
Նախ զի՝ է սա անդրանիկ. ամ
լածին. և երկր՝ աճեցեալ և
սքանչելեօք զաւակ՝ հոգևոր
ծնողացս ձերոց՝ ըստ տպագ-
րութեն նորոյ. երիՃ յաջողելոյ
քանզի ՚ի լուսաճոռչեն մերմէ

մինչև ցայսօր չէր ծնեալ ձեզ
այսպէս զաւակ հոգևոր ծը
նօղս ձեր. զի և աբրահամ
թէպէտ ունէր զբազում զա
ւակս յայլոց կանանց, սակայն
միայն իսահակ օրհնեցաւ և
մեծարեցաւ մ̃ն յաբրահամու
և ՚ի սուրսայկ լինելոյն՝ յետ
այնքան ամլութեանս. յովհ̃ն՝
զի լի է յոյժ հարկաւոր և
օգտակար դիտամամբք. և մա
նաւանդ՝ պատշաճաւոր ըստ
ժամանակին. զի կապարն ա
ռաւելանի ՚ի ժամ պատե՛
բազմին քան զսակին. յովհ̃ն՝
զի փոքրագիր է և հեշտակրե
լի, և մանաւանդ՝ պարզ և

 դիւ

Աղօթք առ Տր երրորդութիւն ՅՍ,
զէ մի բարձանալոյն աղօթողին
ձա մեղաց օ այլ ներելով պատճէ
ղհամարձակութեան յի յաղօ
թիւն։

Ի սկսանելդ, խաչակնքեա զդ
էմդ երեքս անգամ

Օրհնեալ Հայր Տր
Որդ ճշմարիտ
Օրհնեալ Սուրբ Հոգի
նը

Սբ Ած ճշմարիտ

Օրհնեալ ես Հոգիդ Սբ
Ած ճշմարիտ

Օրհնեալ ես Ամենասբ Երրոր-
դութի և մի Ածութի։ Արա-
րիչ և նախախնամօղ ամ ա-
րարածոց երևելեաց և անե-
րևութից՝ քաւիչ և ներօղ
ամ մեղաւորաց՝ փրկիչ և կե-
ցուցիչ ամ նեղելոց և վտան-
գաւորաց՝ որք կարդան առ
քեզ։ յոր և ես ամենաթշուա-
ծայս քո՝ հաւատամ, խոստո-
վանիմ և երկիր պագանեմ
Յորմէ և յուսամ յընդունել
զթողութի մեղաց իմոց ։ և զ
փրկութի հոգւոյ և մարմնոյ

 իմոյ

իմոյ ։ Նաև արդ՝ անձնեալ ա-
ռաջի ամենասրբոյ երրորդու-
թեան և միոյ աստուածութեանդ, ա-
ղաչեմ զքեզ մեծաւ հառաչ-
մամբ անոխակալ սրտիւ իմ ։
տո՛ւր ինձ համարձակութիւն, մատ-
չիլ առ աղբիւրդ կենաց ։ և
գտանել ՚ի քէն զողորմութիւն ։
մի՛ բարկանար ինձ վասն բա-
զում մեղաց իմոց, և մի՛ յիշեր
զանթիւ չարիսն իմ որ առ
քեզ ։ մի՛ մոռանար ՚ի դատաս-
տան քո ամենամեղ ծառայիս ։
որ ահա ես ինձէն դիտելով
զսաստիկ յանցաւոր գործս իմ,
դիտելով և զանյիշաչարութիւն
քոյդ իմոյ՝ դիմեմ առ քեզ ։

Ուրեմն՝ հայեցայ ողորմութե՟ն
՚ի ծառայս քո, և առ քաղց
րութե՟ն, զի՝ նչ կամիս զի առա
րից քեզ. խոկ եթէ արդա
րութե՟ն ՚ի դատ մտեալ քննել
կամիցիս մի ըստ միոջէ զամե
նենութիւնս իմ, ես ո՟չ կա
րեմ կեալ առաջի քո, և կամ
ո՟չ կարեմ արդարացուցանել
զիս աչք՟ն, զի՝ դու ամե՟ն զննօղդ
իմ գիտես զամենախաւար պղ
ծութիւնս իմ, և վըկայեցեր
իսկ ամենաճշմարիտ բերանովդ
թէ՝ չա՟ր է արարք մարդոյ,
և ընդ աբրոյս է չարութ՟ին.
և թէ՝ միտք մարդոյ հաս
տատեալ են ՚ի խնամս չա

րին

րին. և ես գիտեմ, և վկայ
եմ ճշմարտութեանդ. զի անօրէ-
նութեամբ յղացայ, և ՚ի մեղս ծը-
նաւ զիս մայր իմ, զոր բանիւ
դաւթի ծնողին քոյ: Որդի
անօրէնութեամբ յղացեալն ՚ի բնէ
անտի՝ և ՚ի մեղս ծնեալն,
ո՞չ կարէ արդարանալ առ աջի
քոյ. և ո՞չ կարէ կեալ՝ եթէ
դու ողորմութեամբ քով ոչ օգնես-
ցես: ո՞չ և դաւիթ առնէր,
եթէ ոչ տէրն օգնեալ էր ինձ,
բնակեալ էր անձն իմ ՚ի դժո-
խըս: և յորժամ սխալէի և ան-
կանիլ կամէի, ողորմութիւն քո
օգնէր ինձ: Հա այս ողոր-
մութիւնդ է՝ որ տայ մեղաւորաց

 յոյս

գոյս և համարձակեցուցանէ
մատչել առ քեզ ։ Այս ողոր
մութիւն է՝ որ բանայ զլեզուա
համբրացելոց միջոց՝ ՚ի կար
գալ առ քեզ և գտանել ՚ի
քէն զշնորհ փրկութեն ։ Այս
ողորմութիւն է՝ որ դարձուցանէ
զբարկութիւն քո ՚ի քաղցրութի
Որդ՝ Տէր իմ արդար և ողոր
մած․ և ես անօրինեալ ծառայ
քո՝ յայս յողորմութիւն քո ապա
ւինեալ՝ մատչիմ առ քեզ․ և
այսու ողորմութե՟ ի բերու մեծա
ձայնէ ամբարտաւանեմ զիս յանհեար
զարութեան․ և թէպէտ փախստա
կան անհնազանդ առ աջի անթու
ոյ ողորմածութեդ քո․ և խնդ

մեզ նորահրաշութեան. կացո՛ ըզ-
բանս անլուծանելի հրամա-
նաց քոց ո՛վ գթած տէր. գը-
թա՛ ի մեղաւոր ծառայս քո՛
որ առ քեզ եմ դիմեալ. և
ընկղմեա՛ ի խորս անհուն ո-
ղորմութեան քոյ զամ մեղս իմ
ի ծով. աղաչեմ մարդասէր տէր.
ս եմ որ ջնջեմ իբրև զմեղ-
զ մեղս քո՛ և զանօրէնութիւ-
ն քո ո՛չ ևս յիշեցից. ուրեմն
հաւատացեալ առ խօս զբանս քո
ո՛վ անսուտ տէր. ջնջեա՛ զա-
մենայն մեղս իմ և անհետ ա-
րա. հատ և չորացո՛ ի սպառ զար-
մատ մեղաց իմոց՝ զի մի՛ ևս
երևեսցին յիս և բարկացուցա-

 նե

Նոյն գրէ։ Պօղոս առաքեալ մանր
զասեր աստուածութեան լիցեն
մեզ ձեր լեզու զձանձրանա–
ցութ, լեզու զձայն աղերսանք
արարից։ կատարեմ առ խնդ–
րանս քո սպ կարօղ ամ օգնեա
ցուացս մեզ՝ աղերսակաց և
նբ արայնմ աղօտեղութենց։
Պօղոս առաքեալ որ խմ և ամ խմ
յմ քմ՝ ժամանակս փրկա–
գործութե քոյ թե՝ ոչ եկի
կորուսանել, այլ կեցուցա–
նել. և թէ՝ ոչ եկի կոչել զար–
դարս, այլ զմեղաւորս։ ար–
դարացո զբանս քո որ խմ.
կեցո զմեռեալս մեզ՝ և մե
թողուր կորնչիլ՝ զոր պա–

Ջախջան արեամբդ գնեցեր զ
Նչոյեան եւ զամենամեղաւորս ՚ի
կապանաց մեղաց՝ եւ ՚ի բան
տէ դժոխային գործոց՝ առ
քեզ սիրով՝ ոչ զսիրելին քո
Ղազարոս եւ կենդանացո՛ ։ եւ
ուրախացո՛ զհոգի եւ զմարմին
իմ շնորհօքդ՝ որպ. զ.քորսն նր̄թ
Պ՛ն ասացեր Տ̄ր իմ Յ̄ս թէ՝
եկա՛յք առ իս ա̄մ աշխատեալք
եւ ծանրաբեռնե̄լք՝ եւ ես հան
գուցից զձեզ ։ իրաւացո՛ ըստ
բանս քո առ իս տ̄ր իմ ։ ահա
ես աշխատե̄լս ՚ի պէս պէս մե
ղօք՝ եւ ծանրաբեռնե̄լս անօ
րէնութ̄բ՝ դիմեալ եմ առ քեզ ։
ուրեմն՝ բարձ զծանրութ̄ի մե

ղաց իմոց. և թեթևացո՛ զտա-
ռապանս ո՛վ հանգիստ աշխա-
տելոց և քաւիչդ մեղուցելոց։
Ո՛վ Տէր իմ յս քս՝ գանձդ իմ
և բարձօղ մեղաց աշխարհի.
դու վնկ կրեցեր զայն քան
տարապելի չարչարանսն. և
հեղլով զպատուական և զան-
գին արիւնդ՝ պատարագեցար
ի խաչին. զի փրկեսցես զմեզ
ի դժոխոց, ի յաւիտենական
մահուանէ և կեցուսցես ։
Արդ՝ զնոյն սոսկալի չարչրնս
սրդ և զպատուականն արիւնդ
միջնորդ արկանեմ առ քեզ,
և աղաչեմ. զի և ես մի եմ՚ի
փրկելոցդ և կեցուցելոցդ.

նորհս քո պահեսցես. ՚ի խնա-
մըս քո կառավարեսցես. և ՚ի
կամս քո առաջնորդեսցես ինձ
տր̃ քո որ ջնջել կամացդ հա-
ճոյ է, այնպէս առաջնորդես-
ցես ինձ առնել և շարժիլ՝ որ-
քան եմ ՚ի կեանս այս։ Իսկ՝
և ՚ի վճարիլ կենաց իմոց, ա-
ղաչեմ զքեզ տր̃ իմ. քոյ անա-
րատ ծնողիդ միջնորդութե̃ն.
սբ̃յն յօհաննու կարապետին.
սբ̃յն ստեփաննոսի նախավը-
կային. և սբ̃ց քոց առաքելոց.
և սբ̃ցն Թադէոսի և բարդու-
ղիմէոսի և սբ̃յն գրիգորի լու-
սաւորչայն մերոյ. և համայ
նից սրբոց քոց երկնաւորաց

և

և երկրաւորաց աղօթիւքն և բարեխօսութեբն. քոց որք նըշանացն, որոյ խաչի քոյ կենսատուէի. որոյ կողամուխ Գեղարդեանդ քոյ. որոց սոսկալեալ Բևեռուաց և փշեղէն պսակին քոյ. և այլոց որոց գործեցան քոյ չարչարանաց շնորհօք և միջնորդութեբն, տուր ինձ՝ արթուն միտք, ուղիղ դիտաւորութե, ճշմարիտ հաւատով, աներկբայ յուսով, առաքինական գործով, ստոյգ խոստովանութե, ջերմագին զղջմամբ, որոյ և կենարարի Մարմնոյ և Արեան քոյ հաղորդութեամբ գալ

առ քեզ. և արժանանալ քու-
մըդ ամենացանկալի տեսու-
թեան. և ը՟ ամ՟ց երջանկաց և
սիրելեաց քոց փառաւորել
զքեզ ընդ Հօր և ընդ սուրբ
Հոգւոյդ, յաւիտեանս յաւի-
տենից ամէն։

Յաւէտ բանիս աղերսանաց.
և զայս հայցեմ տ՟ր իմ ա՟ծ։
Զի իցէ ես տուրք քոց շնորհաց.
Ի տալ դեղ և այլոց վիրաց։
Զի ողջ առնէ զզղջմամբ սրտին
առ աղբիւրդ բարեաց մաքրին։
Լուիցես աղաչանաց նո ցին.
տալով նոցա զխնդրս նոցին.
Զի յամենեցունց բերանոց.
փառք քեզ յար նուիրեսցին.

Աղօթք առաւաւօտեան ժամու.

Տէր եթէ զշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիս քո։ Օրհնեալ համագոյ և միասնական անբաժանելի սբ Երրորդութիդ՝ Հայր և Որդի և սբ Հոգի, այժմ և միշտ և յա″։

Գըլուխ Գ։

Գոհանամ զքեն Տր իմ և Ած իմ, և օրհնեմ և փառաւորեմ զնը անուն քո։ որ պահեցեր զանարժան և ըզմեղաւոր ծառայս քո ի գիշե-

 րիս

չեմ զ.քեզ և վն̃ իմոց թշնա-
մեաց. որպ̃ և դու իսկ ասացեր
օրհնել բերանովք թէ՝ բա-
րի արարէք ատելեաց ձերոց
Ուրեմն՝ անկեալ առաջի քո
խնդրեմ յամենառատ ողորմու-
թենէդ, զի ողորմեսցիս և իմոց
ամենից. թշնամեաց և ատո-
ղաց. չարակամաց և փսսաատո-
աց. և այլոց ամենեցունց՝
որք զծ̃ռյս քումմէ զչարիս
խորհին և խօսին. գործեն, և
գործել կամին. և որք բամ-
բասեն՝ վատաբանեն, և հայ-
հոյեն զիս՝ թէ իրաւամբ, և
թէ անիրաւամբ. մի՛ բարկա-
ցար նոցա վն̃ իմ՝ տ̃ր իմ. այլ
նե

Զերեկս և թող զմեղս նոցա
ըռանգի՝ նոքա առիս մեղան
ջեն՝ որ կիրաւէի մեղաւորեմ՝
և արժանի եմ բամբասանաց
և նախատանաց։ Ես առքե՛զ մե
ղանչեմ՝ որ արդար ես յաւի,
և միշտ բարերար ինձ։ Սուրե
մըն՝ եթէ նոքա արժանիք են
բարկութե քոյ, ապա՝ բիւրա
պատիկ ես եմ որդի բարկութե
և արժանի պատժոց քան զնո
սա։ Սոկ՝ աղաչեմ զքեզ տր
իմ՝ որ ես աղբիւր եմ բա
րութեց՝ և ծով անհուն ողոր
մութե. զի ողորմեսցիս նց՝
և ինձ ը նմ. և ներեսցես ա
մենից սխալանացն՝ որք առ իմ

և դարձուսցես զնմ՚ի չարէ ցր
փոխարկելով ՚ի բարիս։ ով զր
ամէքն զգաստացեալք՝ ըր հա-
ծոյից քոց գնասցուք. և փա-
ռըս վերառաքեսցուք քեզ
ընդ հօր և ը̄ սբյ հոգւոյդ.
այժմ և միշտ և յաւէ՛ի.

Աղօթք ողբերգութեան. ըն հաւա
րոց ողջին և եկեղեցեաց
հայոց։

Գոհութիւն Ի

ճ արդ՝ տր իմ և
ա̄ծ իմ յ̄մ քն, ես ա-
մենաախալ և բա-
զում չարեօք և ա-
նօրէնութբ լցե̄լ ծառյս քո՝ ար

դէն

գէն յերկիր խոնարհեալ՝ կորա
գլուխ անձամբ և մեծակա_
կան ողբովք ի խորոց սրտէ հա
ռաչեմ առ ամենագթած աստ
ւածդ իմ, և աղաչեմ զՔ ո_
ղորմելոյ և անտիրացելոյ ազ
գիս մերոյ աղաղակեմ առ քեզ՝
ով ողորմելեաց ողորմած. ան
տիրացելոց տէր. անձարացե_
լոց ճար. անօգնականից օգնա
կան. անյուսից յոյս և ապա_
ւէն. նեղելոց և վշտացելոց մխ
խիթարութի. գոչեմ առ քեզ
մեծաձայն թախանձանօք, բայց
տէր զայս քո, և տես զողորմե_
լութիւն մեր. տես զփոքրիկ հօ_
տըս քո թէ՝ որպէս ցրուեալ և

տարագրեցեալ ը ամերկիր·
և մատնեալ՚ի ձեռս օտար տե
րանց և թշնամեաց · զրկեալք
՚ի սեպուհ բնակութեց և՚ի
հայրենեաց իւրեանց։ Ա՛հ·
որք էին ոչ զնա՛է զեկարբեկ տա
տանեալք յալիս ծովու՝ ա
ւանց զեկավարի · և ոչ զոջ
խար մոլորէլք ՚ի յանապատե
առանց հովուէի։ Եւ՛է ոչ ու
նին զմօսէս որ առաջնորդես
ցէ · և ոչ ունին զյեսու որ ը՛
դէմ թշնամեաց կացցէ · և ոչ
ունին զդաւիթ՝ որոց վս՟ ըղ
համօրյական պատարագս մա
տուսցէ քեզ և զսուր բարկու
թեան քոյ յետս դարձուսցէ ·

 և

Եւ ոչ ունիմ զմարգարէ, թա
գաւոր, իշխան, և առաջնորդ.
և ոչ զօգնութ̅ի ինչ յուսատեքն։
Իշխանք մեր և աղաւաղունք.
մերկացեալք յիշխանութենէց և
յընչից՝ և անկեալք ը̅ իշխա
նութ̅ե այլոց՝ ծառայեն ողորմելա
բար։ Ջաստարկ ժողովուրդք
մեր գրաւեալք՝ ի ներքոյ ծա
նըր լծոյ և հարկի այլազգե̅ց՝
հաղին. թէ հայթայթանօք գը
տանեն զապրուստ կենաց իւ
րեանց. և որոց զերամանեան
և զվաստակսն այլք ուտեն և
վայելեն։ Եկեղեցիք վայելչա
գեղք և վանորայք պայծա
ռաշէնք՝ որք յանուն քո և ի

յիշեա տէր զքո սիրելեաց կա-
ռուցան. հոգւոյդ տէր օծ-
մամբն կնքեցան. և ամենա-
յաղթ խաչիւդ նշանաւն պսա-
կեցան։ Որս մատչիւր պատա-
րագ գառնդ այ'ի փրկութե-
աշխարհի. յորս կատարեին սըր-
բագործ և հոգեկեցոյց խոր-
հուրդք քո։ յորոց ելանէին և
վերառաքեին առ քեզ ձայնք
օրհնութեց և փառաբանութեց.
բուրմունք հոգևորականք.
նուէրք հաճոյկնք և աղօթք
հաշտարարք։ Որք ահա ը՟ ամ-
ծի մասին ամայացելք և ա-
պականեալք, գողոց և գաղա-
նաց օթարան են դարձեալք

Երրանի՛ ձգեաց թշնամին ըզ
ձեռն ՚ի ցանկալիսն քո։ մտին
հեթանոսք ՚ի ժառանգու̅ին
քո և պղծեցին զտ̅բ տաճարս
քո։ արահ.ք և որբութ̅ք նոցա
դարձան յապականութ̅ի։ աւուգ
աւուրն ճանապարհ.ք նց̅։ հա
տան երթ և եկ տօնից տարե
կանաց նր̅։ լուեցին ՚ի նոցա
նէ ձայնք օրհնու̅եց և փառա
բանու̅եց։ փաղանք և յամբրշ
տակօղք մուտ և ելանեն՚ի
նմ̅։ ազանչելարար դամբա
րանք և բժշկարար նշխարք սըր
բոց քոց որք ՚ի նմ̅, կոխան ե
ղեն ոտից անօ̅րէց և պղծոց։
ք̅հնյք և պաշտօնէ̅յք նց̅ հա

լուծէլք և փախստեայք աստ
և անդ, շատքն ևս գերեցելք
սպանեալք և անյայտ եղելք
Աստի՝ եղաք մեք մնացորդքս
նախատինք դրացեաց՝ և այպն
կատականաց թշնամեաց մե
րոց։ Արդ՝ այս ամենեկին և գա
ն ի վր մեր վս մեղաց մերոց.
քանզի մեք մեղաք, անօրինե
ցաք, և ապստամբեցաք ի քէն.
վսկ և դու թողեր այս
ամ չարեաց գալ ի վր մեր և տի
րել մեզ, և մատնիլ ի ձեռս
թշնամեաց՝ տերանց ապստամ
բողաց. ով ահա եմք տառա
պեալք ի վր ամ երկրի այսօր
վասն մեղաց մերոց։ Արեմն

ոյն

ըստ մերում արդարութեան. և ա-
մօթ երեսաց մերոց։ Արդ՝ այ-
ժմ՝ առ ո՞վ դիմեսցուք. ո՞վ
ա͞ծ մեր. և ո՞ւմ պատմեսցուք
զցաւս մեր, եթէ ոչ նոյնոյ
բարկացելոյդ. որ ըստ արդա-
րութ͞ե խրատեցեր և հարեր
զմեզ. կարօղ ես և դու ողոր-
մութ͞եդ անդրէն վերստին բը
ժշկել և մխիթարել։ Այ՝ ա-
հա անկանիմ առաջի անոխա-
կալիդ ա͞յ. և ը͞ն անառակին
գոչեմ, մեղայ յերկինս և ա-
ռաջի քո. մեղայ ստեղծո-
ղին մերոյ. մեղայ բարերա-
րին մերոյ և ա͞յ։ Աղաչեմ ըզ
քեզ անոխակալ ա͞ծ, դարձիր

 ի

ղի բարկութենէ քումմէ՝ և ան
ցո՛ ի մէնջ զցասումն քո. մի՛
յիշեր զմեղս մեր զառաջինս.
վաղվաղեսցեն առ մեզ ողորմութի՛ն
քո. զի աղքատացաք յոյժ.
Ո՛ արթիր՝ տր, զարթիր. արի՛
և մի՛ մերժեր զմեզ իսպառ.
Ը՛ր մոռանաս զաղքատութի՛ն
և զնեղութի՛ս մեր։ [illegible]րբ տր՝ օգ
նեա՛ մեզ և փրկեա՛ զմեզ վս՛ ա
նուան քո որ կոչեցեալ է՛ ի վե՛
մեր. Ը՛ր մատներ զմեզ իս
պառ վս՛ անուան քո. մի՛ ցր
ուեր զուխտս քո. և մի՛ ի բաց ա
ռներ առնէր զողորմութի՛ս
քո ի մէնջ։ զի դու միայն ես
տ՛ր մեր և թագաւոր. դու

միայն ես փրկիչ մեր և օգնա-
կան. դու միայն ես ապաւէն
մեր և յոյս։ զի բաց՛ ի քէն զայլ
ոք ոչ գիտեմք. և զանուն քո
կարդամք հանապազ։ տէ՛ր զտա-
ռապանս ազգիս մերոյ. հա՛ս
յօգնութիւն և այց արա.
Որ է ող̃ գթայիր հնոյ ժողո-
վրդեանն վ̃ աբրահամու ի-
սահակայ, յակոբայ՝ և վ̃ դաւ-
թի ծառայից քոց. գթա՛ և
այժմ նորոյ ժողովրդեանդ
և փոքու հօտիդ, վ̃ սրբու-
հւոյ Ածածնի անարատ ծնո-
ղի քոյ. և սբ̃յն Յօհաննու կա-
րապետին և մկրտչին քոյ. սբ̃
բոյն. Ստեփաննոսի նախկին

վկային քոյ. մէջ Առաքելոց
և Մարգարէիցն քոյ. և մէջ
Առաքելոցն և յատուկ Լուսա
ւորչացն մերոց Թադէոսի և
Բարդուղիմէոսի, և սրբոյն
Գրիգորի բազմաչարչար վը
կային քոյ. և Նորին Սրբոց
և Թուանց ընտրելոց ծառա
յից քոց. և մէջ Հախաբիմէինց
և Գայիանեանց յաղթող վը
կայիցն քոց։ Եւ բարեխօսու
թեամբ մէջ Հայրապետաց և
Վարդապետաց. Ճգնաւո
րաց. Մարտիրոսաց. Կուսա
նաց. և ամենից մէջ քոց Նւոց
և Նորոց՝ յայտնից և անյայտից։
ԵՒ և բարեխօսութե սրբոց

քոց

քոց երկնաւորացդ՝ Գաբրի
ելի և Միքայելի և ամենից
անմարմնական դասուցդ ։
Ո՛չ եթէ վ̅ն բազում մեղաց
մերոց և անօրէնութեանց, առ
ժամանակ մի թողեր զմեզ.
դարձուցեր զերեսս քո՛ ի մէնջ
և տրտմեցուցեր. վ̅ն պատուէ
ական արեան քոյ՝ և մ̅ն ար
դարութեան սիրելեաց քոց՝
դարձ առ մեզ. և ողորմու
թեամբ քով մեծաւ՝ ողո՛ր
մեա՛ց մեզ. երևեցո՛ զերեսս
քո մեզ՝ և ուրախացո՛ զմեզ,
որպէս ասացեր առ եմմայեան
Լսեցո՛ և մեզ զայն երանա
ւէտ ձայնն թէ՝ լուսաւոր

րեամ եկեղեցիդ հայաստանեայց
և ուրա́խ լեր . զի հասեալ է
լոյս քո ։ Ահաւասիկ ես դար
ձուցանեմ ՚ի քեզ զխաղաղու
թիւն իբրև զգետ . և զման
կունս քո ՚ի հեռաստանէ ՚ի
վերայ ուսոց իւրեանց բար
ձեալ բերիցեն ։ յիրաւի՝ այդ
ախտաւոյ ամենակարողին այ̃ ո
ղորմութե̃ն եմք մնացեալ ա
պաստան՝ ողորմած այ̃ ։ Ա
րեմ՝ հաշտեցոյ ընդ մնացոր
դաց ժողովրդեան քոյ . փըր
կեա́ զմեզ մեծաւ աջոյն չելեօք
ժողովեա́ զմեզ ՚ի գոգ սիրոյդ
և մխիթարեա́ . ՚ի փառս անու
ան քոյ սրբոյ որ կոչեցեալ է

՚ի

Տէր՝ աղաչեմ զքեզ տր
իմ և Աստուած իմ. վն ամայա-
ցելոց և անշքացելոց վանորէ-
ից և եկեղեցեաց մերոց։ Լուր
մեզ՝ որք ահա հեծեալ ան-
ձամբք՝ աղաղակեմք առ քեզ։
Մի յիշեր զմեղս մեր որք բար-
կացուցաք զքեզ. այլ յիշեա
զողբանս քո՝ որոց յանուն կա-
տուցան եկեղեցիք մեր։ զսր-
և զմաքուր հեշտարս նց՝ որք
ամփոփեալք են ի նս. և որդ-
որդութիւն՝ յորոց վն անուա-
քո կոչեցեալ լեն։ Լ̄ և ո՛չ եթէ վն
արդարութե իմոյ արկանեմ
զլայս աղերս առաջի քո. այլ

վն բազում գթութն քոյ, և վն
սիրոյ սիրելեաց սրբց և սրբու
թեանց քոց։ Ներեա՛ ազա
չեմ զքեզ՝ ողորմած տծ՝ գը
թած տծ. վն անհուն ողոր
մութն քոյ. ի սէր սրբց եկե
ղեցեաց և սրբութնց քոց. բա
րեխօսութբ քեզ հաճոյացե
լոց սրբյն քոց. և միջնորդու
թեամբ նշխն չարչարանացն
պատուական արեանն, և մա
քուր նշխարաց և դամբարա
նացն. ողորմեա և փյց առա
րպէս սասանապնդեցեր բա
կութեամբդ, նոյնպէս բը
ժշկեա և մխիթարեա ողոր
մութբդ. զմի ոգտեսին աչք
մեր

մեր զամենայնութի՟ և զապակա-
նութի՟ նոցին վս՟ մեղաց մերոց,
տէ՛ր մեր՝ տեսանել վերստին
զվերանորոգութի՟ նոցին՝ վս՟ ա-
րելեայց սբց քոց։ Եւ Է տպ հա-
տան և լուսեցին ձայնք օրհնու-
թեանց և փառաբանութե՟ց ն
՚ի նոյնս, արդ՝ զի վերստին զօ-
րացին և բարձրացին ՚ի փա-
ռս անուան քոյ. զի ծանի-
ցեն ամենքն թէ՝ կոչեցեալ է ա-
նուն քո ՚ի վերայ մեր՝ և նոցա։
Որս և մեր տեսանելով՝ վեր
առաքեսցուք փառս և գո-
հութիւն ՚ի յերկինս քեզ՝ Ը̅ հօր
և Ը̅ սբյ հոգւոյդ։ այժմ և
միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
նից ամէն։

 Շնոր

բայց՝ զազգս հայոց՝ (որովհետ
և էր յատուկ քեզ սիրելի,)
ոչ շատացար աշակերտօք և
քարոզութբ առ ձեռն բերել.
այլ ոչ թէ՝ աշխատեցեր անհա-
խատ և ամենակարողութ մծ՝
և հոգացեր այնքան, մինչ զի՝
բնութբ և անօրինակ հրա-
շիւք առ քեզ կոչեցեր, և քեզ-
ստեփական ժողովուրդ արա-
րեր։ Ո՜վ լոյս ազգաց՝ թագա-
ւորս և մարմնաւոր իշխողս
կարգեցեր. մեզ հայոցս ազ-
գի՝ և քումդ փոքեր հօտի՝
դու ինքնդ եղեր թգւոր, որ
և իշխանաւ անդ ելով և մեզ
թէ՝ իմ և իմայնոց թգւորութ

ըն կայամ աշխարհի ։ և թէ
որք քննականքն են, զմիմեանս խա
ռնանց՝ի խայծ հանիցեն ։ ըստ
այն պօղոսի հարցանին քոյ
լոյ՝ որ երբեմն տանջէս զմեզ
և խրատես ծնաւղք այլազգեաց
այն և հայրականի և յատկա
կանի սիրոյն են ցոյցքողի զոր
սիրես, խրատես և յանդիմա
նես ։ որք ամենեքեան են նշ
ցանք և քարոզք քումդ յատ
կականի և գերազանցագու
նի սիրոյ և գթութեան՝ զորս ու
նիս առ խղճալի ազգս հայոց
Յիրաւի՝ ամ՞որ իմ, ոչ այսպէ
սրաբեր այլոց ազգաց և ժո
ղովրդոց՝ որպէս արբեր մեզ

Ընդ՝ այսքանեաց բարերա-
րութեանց քոց զփոխարէնն՝
զոչ այլ ինչ ունիմք հատու-
ցանել քեզ. միայն թէ՝ ընդ
փառս, և զգոհութիւն շնորհա-
կալութ՟ հանդերձ՝ քեզ անկա-
րօտիդ տր մատուցուք յա-
ւիտեանս յաւիտենից:
Ընդ՝ որ զմեծագոյնն և ընդ
գերազանցագոյնն արարեր
զփոքրագոյնն և զհեշտակին
սըն մի՛ խնայեր՝ ի մէնջ ամ բա-
րերար և ողորմած տր՝ աւ-
ար տմ ինչ կարելիք են և դիւ-
րինք: Յերբեմն՝ աղաչեմ զքեզ
ամ բարերար և ողորմած Տր.
զքոյահաստատ Ընթուն և

զմայրն մեր Սբ Էջմիածին՝
(զոր իբր յատուկ փառք,
պարծանք և մխիթարութի(ւն)
մեզ հայազնեիցս և լուսաւոր
ջահերօն հօտիս շնորհեցեր ։)
հաստատուն և անշարժ պա-
հեա զնա 'ի վերայ անխախտելի(ն)
վիմիդ՝ ըստ անսուտ խոստմանդ
քոյ։ Ընդպակսա արա 'ի նմա-
նէ մշտապէս և զհոգեպարար
շնորհս հոգւոյդ սրբոյ մին-
չև 'ի կատարած աշխարհի՝
'ի մխիթարութիւն և 'ի զօ-
րութի(ւն) մեզ՝ և եկեղեց-
եացս մերոց։ Զնա՝ զոր հաս-
տատեցեր 'ի մեզ, զօրացո և
պայծառացո օր ըստ օրէ՝ և

փայլեցո՛ ը՟ ամ ծագս երկրի՝
՚ի փառս անուանդ քում մեծի։
Ո՛վ տր Տէրդն ոտից քոց մերձ
փառաւորեալ յաղս ամի ըստ
ճշմարիտ խոստմանդ քոյ։
Փրկեա՛ ամենակարող զօրու
թեամբդ և խորտակեա՛ որք
հարցին ը՟ մեզ այն։ և կու
րացո՛ զաչս այնոցիկ՝ որք նա՛ն
գ — է հայրն ՚ի նաս։ Ո՛ արդա
րուն և սէրդ պահեա զն՟
մերձ քոյարանտիր Հայրպետօք։
շնորհափայլ Եպիսկպոսօք և
Վարդպետօք և ամ մանկամբք։
Մեր օգնական և ձեռնտու նոր
կայացելոյ Հայրապետին մերոյ
(այս անուն) կաթողիկոսին՝ յա

Միածնայնում ծածուկ ՚ի յամենքայ
Հաճոյ գործս և յաղթեաց նո
րին. պահեա զնա խաղաղութե
և երկար աւուրբ ՚ի վայելչութիւ
թեան քումդ տէրյ տան , և ՚ի
միաբանութե ծառայից քոց.
Եւ զս սրբոյ Եկեղեցւոյն մերոյ՝ պա
հեա և զայլ ամ Առաջնորդայս և
զեկեղեցիս մեր. Համբերեն
առաջնորդս , վարդապետս ,
քահանայիւք , իշխանօք ,
ժողովրդովք, և ամ մանկամբք
մեցին՝ ՚ի շինութե , ՚ի բա
րեկարգութե , և ՚ի խաղաղութե.
ազատ և անարատ յամենից ո
չար և ՚ի թիւր աղանդոց.
Զի քո ամենայաղթ զօրութիւնդ.

զանսպարտելի նշան մեր խա-
չիդ. զբանակս երկնային զօ-
նուիրութեցդ, և զդասս ամե-
նից սրբոց քոց՝ կացո՛ պահա-
պան եկեղեցեաց մերոց և սո-
ցին մանկանց՝ զտիէն ողջոյն
և զգիշերն ողջոյն. և փրկեա՛
յամենից հոգևոր և մարմնա-
ւոր թշնամեաց և փորձութեց.
զի փառաւորեսցի ի նոսա ա-
նուն քո յաւիտեան.
Տր ած մեր, [illegible] հոգևոր
հովուաց մերոց և Լուսաւորո-
դաց՝ զքոյս աշունց իմաստութիդ՝
զքոյապաշտօնէր հեզութեն և
զխոնարհութին. որպէս զի՝ ըստ կա-
մաց քոց հովուեսցեն զհօտս

քո , ՚ի յերեւիլ հովուապե-
տիդ , կարիցեն ասել համար-
ձակեք՝ ահա ես և մանկունք
իմ . և ընդունել ՚ի քեն զփա-
ռացն պսակ ։ Ապառազինեա-
լն զօրութ̃բ և արիութ̃բ՝ զի
կարիցեն ը̃դդեմ կալ ոչխարա-
մորթ գայլոց և ապականչաց
եկեղեցեաց և կրօնից մերոց ։
Տուր քահանայից մերոց զգաս-
տութի̃ և մաքրութի̃ ։ ոպ̃ զի
կարիցեն արժանապէս ծ̃այել
քում սբ̃յ խորհրդոյ . և լի-
նել համարձակ միջնորդ ա̃յդ
և ժողովրդեան՝ զաղօթս նց̃
քեզ մատուցանելով և զողոր-
մութիս քո առնն̃ իջուցանե-

լով

ըով ։ որք և մեք համայնից քոց
զբահերըով զտուեալ մնասն քո
առաջին ՚ի քէն զբազմապատ-
տիկսն ։ Տուր տր՝ որ կնգեցո
զսղրաց և ամենից մանկանց եկ-
կեղեցեաց մերոց՝ զպարկեշ-
տութի և զուսումնասիրութի ։
տուր զի՝ իւրաքանչիւրքն յոր
կոչումն կոչեցեալ են, ՚ի նմին
կացցեն առանց արատոյ ․ ար-
ժանաւորս ծառայեսցեն եկեղեց-
ւոյ քում սրբոյ ․ և կոչիցեն ՚ի
քէն ծառայ բարի, ազնիւ
և հաւատարիմ ։ Ընկալ տէր
զաշխատանս աշխատաւորաց ,
և զնուէրս տուողաց եկեղեց-
ւոյ քում սրբոյ ՚ի փառս և ՚ի

 հա

հաւատոյս քոյ • և տուր նմա փո
խարէն զբազմապատիկս ը հոգ
ւոյ և ը մարմնոյ • և արա ար
ժանի այնմ երանութեան՝ զոր
ողորմածքն ժառանգեն ։

Տէր տր՝ իշխանաց և գլխա
ւորացն ժողովրդեանս մերոյ՝
զբարեպաշտութի և զսէրտ հա
ւատոյ՝ առ քեզ • զսէր և զմիա
բանութի՝ առ միմեանս • և ըզ
գութ և զխնամածութի՝ առ
աղքատս և փորձանաւորս ։
քաղցրացո՛ և օրհնեա՛ ընդ յաջո
մն իշխողաց և բռնաւորաց •
ոպ̃ զի լինիցին՝ պարծանք և
ուրախութի եկեղեցւոյդ քոյ •
ձեռնտու և մխիթարութիւն

հասարակութեն, և հաճոյա-
կան ծառայք քեզ. և առցեն ՚ի
քէն զփառս ընդ հօր սրբս քո:
Յիշեա՛ տր զբոլոր ազգս մեր՝
զփոքրիկ հօտս քո զամենն,
թուր և իշխեն. զմեծս և զփո-
քունս. զայրս և զկանայս. և
մյց արա ամենեցունց վսն մեծի
ողորմութե քոյ: Տուր ամենե-
ցունց կեալ սիրով և խաղա-
ղութ. լուսաւորչաւանդ հա-
ւատով և առաքինական գոր-
ծով. ապահով կենօք և բար-
եօք կենցաղավարութ: Լե՛ր ա-
մենեցունց ձեռնտու և օգնա-
կան յամ ժամանակի. ՚ի ննջել
և յառնել. ՚ի տան և ՚ի ճա-

 նա

նայարհի․ ի՛մտովն և ի՛ ցա
մաքի․ ի՛ յաւս և ի՛ տուրս․
ի՛ վարս և ի՛ վաստակս ։ և
զա՟մ օգտակար և անմեղածին
գործս ն՟ջ յաջողեա՛ և ի՛ բա-
րին եզերեցո՛

Նաև զհի՟անդացեալսն և
զցաւագնեալսն աւողջացո՛ ։
զտրտմեալսն և զվշտացեալսն
մխիթարեա՛ և ուրախացո՛ ։ զբան
տարկեալսն և զգերեալսն ա-
զատեա՛ ։ զփորձանաւորսն փր
կեա՛ ։ պակասաւորացն լի՛ց զպա
կասութ՟իսն հոգեկանօք և մարմ
նականօք ։ զա՟մ անճարից և ան
օգնականաց հա՛ս յօգնութ՟ի և
ա՛յց արա ։ զանդարձսն և զպա

մա

մաքրեալսն ՚ի մեղաց, դարձո՛ զիս
յար ճանապարհաց խաւարեանց ։
և ամենեցունց ողորմեա՛ ը՟ս մե-
ծի ողորմութե՟ան քում, և պահեա՛
՚ի խաղաղութե՟ան ։ ո՟պ զի՝ ամե-
նեցունց ողորմելով՝ յամենե-
ցունց փառաւորեսցիս միշտ ։
Տ՟ր և խնդրեմ ՚ի քէն տ՟ր իմ
և Ա՟ծ իմ ։ զի տացես ա՟մ աշ-
խարհաց զխաղաղութի՟ւն ։ Թա-
գաւորաց հաշտութի՟ւն ։ ստորա-
դրելոց սէր և հնազանդութի՟ւն ։
քաղաքաց, գաւառաց և գիւ-
ղօրէից շինութի՟ւն և ապահո-
վութի՟ւն ։ այգեաց և անդաստա-
նաց պտղաբերութի՟ւն ։ և ա՟մ բա-
րեաց լրութի՟ւն և առատութի՟ւն ։

 այբ

Ողջ և բարձցես քոյով ողոր-
մութբդ յամ աշխարհաց և ազ-
գաց, և մանաւանդ՝ յերկրես և
յազգես հայոց ։ զամ ցասումն
և զայլ ազգի ազգի ձախոր-
դութիւնս ։ զհիւանդութիւնս և ըղ-
ձես պես ցաւս ։ զսով, զսուր
և զմահատարաժամս ։ և զայլո-
ցմ փշտաբեր և զփսասասու-
պատահմունս ։ որք յամենայ-
զոր հրամանեդ շարժել ի՛ք՝ գան
ի վր մեր վս մեղաց մերոց ։
ոպ զի յամենայնի և յամենե-
ւեան անուն քո փառա-
ւորեսցի յաւիտեանս
յաւիտենից ։
Ամէն ։

Աղօթք առ ամենասուրբ Աստուա
ծին Մարիամ ։

Գլուխ Թ

Յետ այսքան վշտագնել և
անձամբ՝ բաղխելոյ ըղ
ձուոն ողորմութե քոյ մե
ղոյ և միածնի որդւոյ քոյ Յի
Քի , այժմ լալագին դիմօք
առ քեզ դիմեմ՝ զմաքուր
ոտիւք քովք փարիմ և բաղ
խեմ զդուռն մօրդ ողորմու
թե՝ ծով ամենօրհնեալ սբ Աստուա
ծին Մարիամ ։ և զոր ինչ ՚ի
յորդւոյ քումմէ խնդրեցի ,
խնդրեմ և ՚ի քէն ․ և զոր յու
սացայ գտանել ՚ի նմանէ , յու
սամ և ՚ի քէն գտանել ։

Փառնալի՛ դու հայրսն եղեր Այ̃
զօրն ամենակալի՛ որ քամե
կարօղէ եւ բաճանն։ Մայր ե
ղեր Սրբոյն Այ̃, որ քամե ո
ղորմած է եւ մարդասէր։ Ինակա
րան եղեր Հոգւոյն Այ̃՝ որ քա
մենայնի հարուստ է եւ առատ։
Միանգամայն շտեմարն եւ գան
ձարան եղեր ամենասբյ Երրոր
դութեն՝ որ աղբիւր է ամ
բարութեց եւ լուսոյ երկնա
ւորաց եւ երկրաւորաց։ Որդ՝
ծվ սբ Ածածին Մարիամ։
Հայրն Այ որ այնքան սիրեց
զքեզ, մինչզի՝ զմիակ միա
ծին որդին իւր՝ որովայար
զքմ արարածոյ, քեզ շնորհեց

եւ

և որդի՛ քո արար․ այլ զի՞նչ
իցէ խնայելոյ ՚ի քէն ։ Որդին
Ած՝ որ այնքան սիրեաց ըզ-
քեզ, մինչ զի՝ բնակեցաւ յար-
գանդի քում, բազմեցաւ ՚ի
գիրկս քո ։ և որ կերակրիչն
էր ամի, կերակրեցաւ ՚ի ըս-
տեանց քոց․ և որ Ած և տէր
էր քո, եղև որդի քո՝ և կո-
չեաց զքեզ մայր․ այլ զի՞նչ
խնդրիցես ՚ի նմանէ զոր խնայի-
ցէ ՚ի քէն ։ Սբ Հոգին Ած՝ որ
այնքան սիրեց զքեզ, մինչ զի՝
զէակիցն իւր քեզ հաստատաց․
և ինքն որ զարդարիչն է ամի
հանգեաւ ՚ի քեզ, և արար ըզ-
քեզ օթարան անսպառելի շնոր

Նոր

Նորհայցն Խաւրոդ · այլ զի՞նչ մը
նայցէ պակաս զոր ոչ ունիցիս
դու ։ Վ՛ասնզի հաստատեմ ճըշ_
մարտիւ · զի ը՛ բ անի հրեշ
տակին , տէրն և ամ շնորհաց
տուծօղն ըսքեղծ՝ և որդի քո ·
և ՚ի գիրկդ քո ունիս ։ և զոր
որդիդ քո ունի , քո՛ է · և
զոր ինչ խնդրեցես ՚ի դմանէ,
ոչ խնայէ · և դու ում կամի_
ցիս , կարօղես տալ ։ ով՜ և որ
դիդ քո ասէ բերանով սողո_
մոնի Թէ՝ խնդրեա՛ մայր իմ·
զի զոր ինչ և խնդրեցես , ո՛չ
դարձուցից զերեսս իմ ։ Ո–
րեմն՝ ո՛վ տէր Լուսաւորին Մարի
ամ · գինի տայ՝ դո՛ւ ես ան՜

 կա

կալութին սրբարարոց նորինց՝
դա՛ւ եւ ուրախութին սրբամ
ցելոց ։ փրկիչ փորձանաւո
րաց ։ օգնական եւ մխիթարու
թին հաւատացելոց ։ եւ յոյս եւ ա
պաւէն մեղաւորաց ։ Ո՜յսու
մտօք՝ եւ սիրելի որդին քո՛ յի
խաչին՝ իբրեւ զկտակ աւան
դեաց քեզ զհաւատացեալս իւր
ի ձեռն յոհաննու ։ ասելով
թէ՝ կին դու՝ ահա որդի
քո ։ իսկ թէ՝ հաւատացեալքս
իմ, քո՛ են ։ եւ քե՛զըն յան
ձին այսուհետեւ ։ նոյն՝ եւ
անուամբն յոհաննու՝ մեզ հա
ւատացելոցս ասաց թէ՝ ահա
մայր ձեր ։ զոր ինչ եւ կամի

ցի՛ք , 'ի դմանէ խնդրեցէ՛ք
այսուհետև ։ Տէր՝ ծով մայր
ողորմութե՛ ես Ածածին Մա-
րիամ . և ես մի եմ 'ի հաւա-
տացելոցն սիրեցելոյ որդւոյ
քոյ ։ որ գոլով Տէր հոգւոյ և Տէր
մարմնոյ ողորմելի՝ և յամե սխա
կասաւոր , կարօտիմ քում մե-
մայրենի գթութե ։ Ներեալ
եւ վշտացեալ 'ի հոգւոր և 'ի
մարմնաւոր թշնամեաց , կա-
րօտ եմ մեծ օգնականութե ։
մեղաւոր և յամե յանցաւոր ,
կարօտ քում ձեռնտուութե
և յուսատրութե ։ Ով՝ ան-
կանիմ առջի քո ծով ես Ածա-
ծին և աղաչեմ . զեկեղ ։ ուրա-

 խա

Պուղուխ ԺԸ

Ո՛վ ամ՟ Աէք այս, հաճոյ-
ական ծոյք՝ և հարա-
զատ կամարարք նորին։ Նա-
րատ տեղրք, մաքուր բնակա-
րանք՝ և ամենազօրձարծ հանգ-
գիստք ամենասէրյ Երրորդու-
թեան։ Ի մարմնի անմարմնա-
ցեալք, և ի յերկրի հրեշտա-
կացեալք։ Ծնեալք ի տոհմէ-
ադամայ, ի յերկինս կենցաղա-
վարեալք՝ և ը͞ն հրեշտակաց դա-
սակցեալք։ Ի յերկրի հալա-
ծեալք՝ նեղեալք և չարչարեալք։
և ի յերկինս փառաւորեալք՝ պը

Ժամկէտալքն և Ը ԺԲ Թագաւո_
րութեանք ։ Պարծանք հաւա_
տացելոց՝ և ուրախութիւնք հրեշ_
տակաց ։ Լուսաւորիչք աշխար_
հի՝ և զարդք վերին գաւա_
ռի ։ Ապաւէնք և օգնականք
երկրաւորաց , զինուորակիցք
և պարակիցք երկնային զօ_
րացն ։ Յոյս և ակնկալութիւնք
մեղաւորաց՝ և համբերձակ բա_
րեխաւսք առ Քս ։ ՍԲ Յովհան_
նէս մկրտիչ ․ որք Ստեփան_
նոս նախավկայ ․ որք Լուսաւորիչք
և Մերջինք ․ որք Հայրապետք և
Վարդապետք ․ որք Մարտիրոսք և
Ճգնաւորք ․ որք Կուսանք և
Միանձունք ․ և ամ Սուրբք
կինք

ցինք և նորք․ որք յայտնիք
և որք անյայտք։ Աղաչեմ ըզ-
ձեզ․ վս սիրոյն քի զոր ունիք
առ նա․ վս սիրոյ և ազգա-
կցութե ձերոյ զոր ունիք առ
մեզ․ վս սոսկալի չարչարնաց ձե-
րոց զորս կրեցիք․ և վս պատու-
ճական արեանն ձերոյ զոր հե-
ղիք վս անուանն քի․ և վս մե-
րոյ փրկութե․ վս երախտեաց և
բարերարութեց ձերոց զորս
ունեցայք և ունիք առ մեզ․
ողորմեցարուք տառապեալ ծա-
ռայիս ձերոյ․ և հասէք յօգ-
նութի տկարութես իմում մե-
ղանչի՝ դուք զփորձն ա-
ռեալ էք, և գիտէք իսկ․ զի

ՃՅԱ ընու

ջնութեն մեր սխալականս և
դիւրասասահ ․ մարմին մեր դիւ
րաւատրելի է և մեղսասէր և
անյագ ցանկացող յմ վնասա
կարս հոգւոյ ։ աշխարհս է յա
մենայն իրողութեաւոր՝ լի սու
տակեսիլ և թունաւորէլ փա
ղաքշանօք ․ ունօղ բազմատե
սակ պատրանաց և խաբէութեց
և տուն ամենակերպ փորձու
թեց ․ և թշնամին միշտ առըն
թեր՝ դրդող և յորդորող ։
Որդ՝ ով երանեալք և փառա
ւորեալք ․ դուք զայս ամ ատե
սիք և զփորձն առիք ․ բայց
շնորհօքն այ զօրացեալք՝ առ
ժամն հարիք զմն, և յաղթե

ցէք քաջութիւն ․ և փշրելով
զորոգայթս նցին՝ ապրեցայք
և թռեայք յերկինս՝ և առէք
զհանգիստն յաւիտենից ։ Ու
րեմն՝ որք զփորձն առիք, կա
րող էք և մեզ փորձանաւորացս
օգնական լինել ։ Ո՜վ՝ աղա
չեմ զձեզ ով Սբքդ այ ․ օգ
նեցէք ինձ փորձանաւոր և մե
ղաւոր ծառայիս ձերոյ ․ փրկե
ցէք զիս յամ որոգայթից և ի
փորձութենէ ․ ի հոգևոր և
ի մարմնաւոր թշնամեաց ․ և
պահեցէք զիս յամենից մեղս
առիթ պատահմանց և ի բռ
նաւորից հոգեվնաս ընթացից ․
և բարեխօսեցէք առ ած՝ զի

Ներեսցէ ամենից սխալմանց իմոց․ և թողցէ զա̃մ մեղս իմ․ և պահեսցէ զիս ըստ հաճոյից կամաց իւրոց, որքան 'ի մարմնի եմ։ և յետ աստի կենացս, արժանացուսցէ իւրոյ քաղցր և օրհնեալ տեսութե̃ն։ Որ ընդ ձեզ և ես փառաւորեցից զՀայր և զՈրդի և ըզ սուրբ Հոգին յաւիտեանս յաւիտենից․

Ամէն։

Աղօթք առ Սրբածնայէն Զենոբ-
լռուեփոնս

Գնորուն մ․րն

Ա՛րդ՝ առ ձեզ է աղա-
չանքս, ով երկնայ-
ինք և անմարմինք.
հրեղէնք և հոգեղէնք, որ-
զինակայլք և լուսաւորեալք.
միտք մաքուրք և անապակք.
որք՝ սրբաբանօղք այ, և ան-
դադար փառաբանիչք ամե-
նասրբոյ Երրորդութեան: Որք կայք
միշտ առաջի Աթոռոյ փառաց
նր. և սպասաւորք էք անճառ-
ելի հրամանի նորին: Որք
էք վերակացուք և պահապանք

 աղ

աշխարհի , և անդադար միջ-
նորդք և բարեխօսք վս մարդ-
կան ։ Որք և ունիք ՚ի յայ
կարգեալ ձեզ զյատուկ պաշ-
տամունս առ նա վս մեղաւորաց
ասելով թէ՝ ողորմեա՝ դու
ստեղծեր , մի՛ կորուսաներ ։
և զգործս ձեռաց քոց մի՛ ան-
տես առներ ։ Արդ՝ ո՛վ երջա-
նիկք և փառաւորեալք , Աթոռք
Քերովբէք , Սերովբէք , Տէրու-
թիւնք , Զօրութիւնք , Իշխանութիւնք ,
Պետութիւնք , Հրեշտակապետք
և Հրեշտակք ։ և յատուկ պա-
հապան և վերակացու Հրեշտակ
իմոյ անարժան ծառայիս ։
Այժմ զձեզ աղաչեմ խոնարհել

պանծամբ և պատուէ͞լ դիմօք։
Մերակացու և պահապան լե-
րուք մեղաւոր ծ͞ռյիս. և օգ-
նեցէք ինձ յա͞մ ժամու։ Փրկե-
ցէք զիս ՚ի հոգւոր և ՚ի մարմ-
նաւոր թշնամեաց, և յամենից
վտանգից և ՚ի փորձուէ͞ց ։ և
մանաւանդ՝ ՚ի ներկայ͞ն փոր-
ձուէ͞ցս։ (Եթէ ունիս։) Ո. ա-
ղօթս և զպաղատանս մեղաւո-
րիս մատուցէք առ Ա͞ծ, ո͞պ է
սովորու͞թ ձեր. և բարեխօսե-
ցէք վ͞ս իմ առ նա, ասելով՝ ո-
ղորմեա՛, դ՛ու ստեղծեր մի՛ կո-
րուսաներ։ Որպէս զի՝ ձերովք
խնդրուածովք ներեսցէ սխա-
լմանց իմոց. ընջեսցէ զձեռա-

գիր յանցանաց իմոց․ և գրես-
ցէ զիս ՚ի դպրութեն կենաց։ Նա-
յետ ասատեւյս, ձեռով մեղնոր
դուքն կացուսցէ զիս յաջա-
կողման դասուն․ և կոչեսցէ
յիւր յաւիտենականն յարքայու-
թիւնն։ Ո՛ր է բր̃ ձեռք փառաւո-
րեցից զհայր և զՈրդի և զսր̃
հոգին, յաւիտեանս յաւիտե-
նից։ Ամէն։

Բժօբեւ աւուր Խաչին Փրկչին։

Գլուխ ԺԳ։

Սեղան երկնաւորին,
տեսակացել անձամբ
և ճշմարիտ հաւա–
տով․ այժմ խոնարհեալ, եր–
կիր պագանեմ քեզ և ամենա–
գօրն խաչիդ, և անպարտելի
նշանիդ փրկչի տեառն մերոյ․ և ի
քեն հայցեմ զօգնութիւն տառա–
պելոյ ծառայիս քոյ՝ որ ես եմ
բարութեանց ունող․ ամենաբաւա–
կան, և յամէն կարօղ։ Փրկանգե–
դու՝ ձվ երկրպագելի և ամե–
նաշը խաչ։ Աժոռ ես այսմ
ամենահզօրութեանդ և ամենողորմ

Թագաւորին , որ ՚ի յերկինս
յաթոռս լուսեղէնս բազմեալ ՚ի
Թէպէտ միշտ բաշխէր և բաշ-
խէ առատապէս ամ արարածոց
իւրոց զբարիս՝ և լցուցանէ
զամեն ը իւրաքանչիւր պի-
տոյից . սակայն՝ յրժմ ՚ի քեզ
բազմեցաւ յաւուր փեսայու-
թեան, և յաւուր ուրախութե
սրտի իւրոյ , այնքան հաճե-
ցաւ և հաւանեցաւ ՚ի քեզ և
զուարճացաւ , մինչ զի ասաց
թէ՝ այս է հանգիստ իմ . յա-
ւիտեանս յաւիտենից ՚ի սմա
բնակեցայց . զի հաճեցայ ը
սա։ Լոյս յառաւօտել յուրախութեն,
ծչ ջատագովաց այնոքիւք հասա-

ր̄աղաղման բարեօքն զօրս մեզ
հեղոյր յարբ̄ծս իւր․ այլ բա
ցեալ զդրուեհս ա̄ծային գամ
ծարանի մարմնոյ իւրոյ , ք̄
ծեռացն , ոտիցն և կողիցն ,
բղխեցոյց յիւրաքանչիւրոց ա
կանցն զաստուածոս աղբիւրս ա
մենատեսակ բարէց և շնորհաց․
և տարածէլ զամենաառատ ձե
ռըս իւր՝ էհեղ և բաշխէց ան
չափ անպս առ ամենեւ։ Աինչզի և
զկենդանարար մարմինն և զարիւն
իւր ածչ խնայելով՝ ետ յուտել և
ըմպել ։ ձայնելով առ ամեն
թեւ՝ ուկեայք՝ կերայք ՚ի հացէ
իմմէ և արբէք զգինի իմ ,
զօրս տամ անխնայօրէն՝ որքան

բաղ

բազմեալ եմ յանձուս յայս ո-
ղորմութե և ուրախութե։ Լերդ
ծվ տեղի հանգստեան և ան-
րելի անձուս ողորմութեն այս։ և
ես մի եմ ՚ի հաճատացելոց և
յերկրպագուացն քոց՝ և ՚ի քեզ
բազմեալ թծգրին. որ եմ աղ-
քատ, քաղցեալ, ծարաւի և
կարօտ յամի։ Ո՜վ աղաչեմ ըզ-
քեզ՝ զի ինձ ողորմեսցիս. և
յայդքան անսպատմելի բա-
րեացդ՝ (որով լիացան երկ-
նաւորք և երկրաւորք.) մասն
մի՝ և յիս ողորմելիս կարկա-
ռեսցես, որ բաւական է ՚ի
լցուցումն ամի սիրոյն հոգ-
ւոյ և մարմնոյ իմոյ։ Դու ես

ամօթ , տուր և բժշկարան
ային բժշկապետին . որ խորով
ծածաւղրաշ զօրութեամբն բժշկեաց
և առողջացոյց զբոլոր բնութիւ
մեր ՚ի մահաբեր հիւանդութ
թեանց և ՚ի զանազան ցաւոց ,
զորս ընկալեալ եաք ՚ի թունից
անմարմին օձին . և շնորհեաց
զյաւիտենականն կենդանութիւն ։
Սա յն ամ հոգևորեցայց և ամե
նայզօրեղք դեղորայքն ՚ի քեզ
են ամփոփեալք և ՚ի քեզ են
գանձեցեալք ։ Տէր և ես որ
մի եմ ՚ի ծառայից և ՚ի բժշկե
ցելոցն ՚ի քէն՝ և ՚ի քեզ բաղ
ձեալ բժշկապետէն . վերբո
տին վիրաւորեցեալ եմ ՚ի նոյն

Ձնոյ թշնամեայն , և ախտա-
ցել եմ 'ի պէս պէս ցաւս և 'ի
հիւանդութիւնս 'ի զանազան թու-
նիցն նոյնոյ չարին . և կարօտիմ
քում դ շնորհացդ Տր̃ իմ աղաչեմ
զքեզ ամենաբաշխն բժիշկ .
զի զերծ մի յայդքան ամենա-
տեսակ բժշկարար շնորհացդ ,
ցօղեսցես 'ի յիս . որ բաշխն է
ինձ 'ի բժշկութիւն հոգւոյ և
մարմնոյ իմոյ , և տալ ինձ ըզ-
յաւիտենականն կենդանութիւն .
Գուցէ ես զաստուած յաղթութե̃
և զէն անպարտելի՚ ամենազօր
փրկչին մերոյ Յի̃ Քի̃ . որ յև-
պատառեաց զծով մեղաց աշ-
խարհիս . կործանեաց զփարա-

ջօնացէ և թշնամին յանդուգն
դըս դժոխոց․ աղաչէց զպատ
կերն իւր ՚ի չար ծառայութե
նորին․ և եհան ՚ի վերինն
երուսաղէմ։ վզև ջախջախեց
զգլուխ անհերևոյթ վիշապին
և անմարմին գողիաթայ և ա
զատեց զժողովուրդն իւր ՚ի
խորոխտանաց և ՚ի բռնութե նեռ
ըրդ՝ և զխաչոր մի եմ ՚ի ծառայից
և ՚ի փրկելոցն ամենազօր փրկչ
ջին իմոյ ՚ի ձեռն քոյ․ վերա
տին գերեաց նոյն թշնամին
թևրովք ամենաչար հնարիւքն․
և արար ծայ՝ իւրականն չար
գործոցն․ և միշտ խորոխտալով
՚ի վր իմ, կամի զիս յաւիտե

Տաղանդաւորս ծուլեցուցանել և
դժոխային առնել ։ Միոյ աղա
չեմ զքեզ, ով ամենազօր տէր
Խաչ ։ խորտակեա զբռնութի
թշնամւոյն իմոյ ։ և ազատեա
զիս ՚ի ծառայութեն նորին ։
և պահելով զիս ընդ հովանեաւ
քով, հանցես զիս ՚ի յերկինս
ընդ ամ փրկեցելոցն ՚ի յաւիտե
նական ազատութին և յանպա
տում ուրախութին ։ Ով ամենա
ցանկալի և յամենեցունց երկրպ
պագելի տէր Խաչ ։ միանգա
մայն դու ես կնիք, նշան, և
դրոշմ որդւոյն աստուածոյ, թա
գաւորին թագաւորաց, արարչին և
նախախնամողին ամ արարածոց ։

քան

Որ ամնզլ՛ քեւ կնքէ եւ նշանէ
ա͞ծ զերեսն՝ եւ բաժանէ յօտա
րաց։ Որ եւ ճանաչէ զերեսն՝ եւ
ճանաչի ՚ի նոցանէ ։ Որ եւ գրեաց
զգիր ազատութե͞ն ադամայ եւ
նորայնոցն ։ Որ եւ նկարագրե͞ց
զնոր ուխտս եւ զօրէնս խաւր ՚ի
սիրտս նորոյս իսրայէլի ։ Որ եւ
արձանագրեաց քակել դժո
խոցն եւ ազատել հոգւոցն ։ Որ եւ
դատավճռե͞ց զկործանուծ
թշնյի եւ բռնաւո͞րն ։ Որ եւ հրա
մանագրեաց զխաղաղութ͞ի երկ
նաւորաց եւ երկրաւորաց ։ Որ եւ
դրոշմեալ ազատէ եւ պահպա
նէ զերեսն ՚ի յանկարծամահ
սատակմանէ, եւ յաւիտենակ͞ն

 մա

Մաշտոցանէ. Հայոց յերկինս և
երկրէ ՚ի գիրս կենաց։ Եւ ՚ի հան
դերձեալն՝ զքեզ ունելով ա-
ռաջի իւր նախընթացս՝ գայ ՚ի
դատաստան փառօք հօր՝ ՚ի
դատել զամենեսեան. և քա-
կնքէ զամենահաստատ և զան-
մխալելի վճիռն զայն թէ՝ ար-
դարքն երթիցեն ՚ի կեանսն յա-
ւիտենականս և մեղաւորքն ՚ի
տանջանսն յաւիտենականս.
Որդ՝ ծով ամենաբարերարի սե-
ղան, և աթոռ ողորմութե.
Ո՛վ ամենատեսակ շնորհաց օ-
թարան, և ծով ջաւոց բժշկա-
րան. Ո՛վ սահորկու կէն, և ա-
մենազօր զաւազան. Ո՛վ ա-

մե

Մենապաշտելի նշան, և անըմբռ-
ծանելի կնիք ամենամեծագա-
ճորին տյ և փրկչին մերոյ Յի
Քի տէ խաչ: Նայ տմ՝ և նա
առաւելել քան զայսոսիկ՝ բա-
րապատիկ պարգևք և բարու-
թիւք. բժշկութիւք և կենագոր-
ծութիւք. ազատութիւք և փրկ-
կագործութիւք. տծական տնօ-
րէնութիւք և ներգործութիւք.
քև՝ և ՚ի ձեռն քոյ բաշխե-
ցան և բաշխին. գործեցան՝
և գործին. կատարեցան և կա-
տարին: որոց գործիքն՝ միջ-
նորդն և շտեմարանն՝ դու ես
ով ամենասիրելի խաչ Քի
տյ մերոյ: Նոյն՝ և ես ամենայ-

Թշուառս և ամենաողորմելիս.
որ մի եմ 'ի քեւ փրկեցելոցն
և բարերարեցելոցն. քեւ կնքե
ցելոց և երկրպագուաց ծառայիցն
քոց ։ Տրամնզի՝ քեւ վերածը-
նեալ կենդանացեալ և նորոգեցեալ
'ի ջրոյն մեղաց և 'ի մեռե-
լութենէ մահաբեր ծառոյն ։
Տր և կնքեցայ և նշանեցայ՝ լու
նիւքի և ժառանգորդ յաւիտե
տենական կենաց ։ Տր և դրոշ-
մեցեալ բաժանեցայ յօտարաց՝
և գրեցայ ոչխար և հաւատացե-
լոց ճշմարիտ հովուին ։ Տր և
կնքեմ և նշանեմ զդէմս իմ և
ամբողջական՝ մինչև զամ զգայա-
րանս հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ.

և

և սբ. և պարծիմ հանապազ
և զքեզ ունիմ ինձ յոյս և
օգնական յամենայն ժամու ։
Եւ այժմ ՚անկանիմ առաջի
ամենազօրի ս͞բյ նշանիդ ։
և խոնարհեալ երկիր պագանեմ
և համբուրեմ շնորհամբք հո-
գևոյս ընդ հոգի պատուանդա-
նիդ ։ և խնդրեմ աղաչանօք ։
զի զքո ո͞ր և զահեղ անուանդ
և զսոսկալի կնիքդ անջնջե-
լի և անմեկնելի պահեսցես ՚ի
հոգւոյ և ՚ի մարմնոյ ծառայիս քոյ
և է̄ հովանեաւ քով պահպա-
նեսցես զիս ՚ի հոգևոր և ՚ի
մարմնաւոր վտանգից ։ Երկիր
պագեմ ը͞ քեզ և ս͞բյ և հրա-

ձագործ գործակցացն քոց ։
ա̃ծակիր և կողամուխ ա̃ծյ Դու
ղարդեանն ։ առաքելեաց սրբոց
Յ̂ ևեռ.ացն ։ ա̃ծաշօշափ սրբոյ
փշեայ Աւաալին ։ և այլոց պատ
ճականն արեամբ ներկեալ̂ խը
ձանաց և Գործեացդ չարչա
րանացն ։ Բ̄ ի ա̃յ մերոյ։ Որք ա
մենեքեանքդ՝ էք շնորհնք շն̄
նորհաց ։ աղբիւրք բարեաց ։
գործիք փրկութ̄ե ։ նշանք ա
մենազօրք ։ և անպարտանալի
աւորք ընդդէմ թշնամւոյն ։
Որոց ամենեցունցդ խոնարհէ̄ լ
երկիր պագանեմ՝ մեծաւ եր
կիւղիւ և պատկառանօք ։ և
աղաչեմ զձեզ ։ ծով շնորհա

տուք և փրկագործք մք՝ իւր
ղանք ։ Լերուք ծնողս ձերոյ
միշտ օգնականք՝ պահապանք՝
հովանիք և վերակացուք ։ ի
տուէ և ի գիշերի ։ ի ննջել
և ի յառնել ։ ի նստիլ և ի
գնալ ։ ի գործել և ի հանգ
չիլ ։ և յամենայն ժամու ։ Աղ
ղի՝ ըն ձերով հովանաւորութն
ամրափակել և պարսպեալ՝ կե
ցից պահպանեալ և փրկեցել
յամենից մեղաց ։ ի փորձութե
դիւաց ։ ի մարդոց անիրաւաց
ի չարախոհ և ի զրախօս լե
զուաց ։ ի մարդադեմ գազա
նաց ։ ի թունաւոր և ժանտա
տու կենդանեաց ։ ի յերևելի

 և

և յաներևույթ թշնամեաց ․
՚ի հոգևոր և ՚ի մարմնաւոր
վտանգից ․ և յամենից պէս պս
յորոգայթից և ՚ի չարաճնար
պատուհասանց ։ Եւ ՚ի յիշելն իմ
զսոսկալի անուանս ձեր, և ՚ի
կնքելն զդէմս իմ, հալածեա
ցին և չքացին ․ կորիցեն և
անյայտք եղիցին ամ հնարք՝
երևույթք ․ ազդմունք ․ ծուղակք
և որոգայթք չարին ։ Եւ որ
չափ՝ և յորժամ յարիցեն ՚ի վր
իմ ՚ի պատրել և ՚ի ննջել
զիս ՟Բ հոգւոյս և ՟Բ մարմնոյս,
տեսանիցեն պարապեալ և կըն
քեալ ամենասոսկալի անուամբ
ձերով՝ դարձցին յետս ամօ

 ․ թա

Թալրցք և գլխաւորք։ Եւ ես որ
քան եմ ՚ի կեսանս յայս, կեցից
պահպանեալ և ապրեցեալ
յամ որոգայթից թշնամեաց՝
և յամենից մեղսաուրթ ընթա-
ցից՝ որ և հրաշալի անուանամբ
ձեռամբ։ Եւ յետ ասպանեցս ձեօք
կնքեցեալ՝ ներկայացայց սուա
ջի քո ի տն իմոյ, և դասեցայց
ը աշակերտեալսն. և լուսայց
զօրհնաբանելի ձայնն զայն
թէ՝ եկայք օրհնեալք հօր ի-
մոյ. և ժառանգեցէք զպատրի-
տեանակալն կենանսն։ Այնժամ
և ես փառաւորեցից զքո տն
իմ ը հօր և ը սբյ հոգւոյն.
և զձեզ զքեզ և զերկրպագութ-

նդյն

Նշանսդ՝ գոհութիւն բարերա
նեցից յամ՟ենայնս յամ՟ի
տենից ։ Ամէն ։

Պատմութիւն Ճշմարիտ և
Աւշշաքա Հաւատոյ Սբյ
Լուսաւորչին Հայաստանեայց
և եւ Տրդատ թագաւորին ։ Եւ
Մեծին Կոստանդիանոսի Սբ
Սեղբեստրոսին ։

Գլուխ ԺԳ ։

Արդ՝ ժամ ամենօրհնեալ
սէ Լուսաւորչին և մե
ծին ։ զի որովհետև դժա
ես սկիզբն և կատարած ։ առա
ջին և վերջին ։ յառաջածօղ

 և

ւ համագոյն ոգւոյ սրբոյ. Այժմ ընդ
փոքրիկ և զլումայասարաս բա
նըս զայս աղերսանաց՝ ի քէն
սկսեալ և ի քեզ աւարտեմ.
խոստովանելով ի սմա ճշմար
տապէս զդաւանութիւն և զհա
ւատս իմ որ առ քեզ: Աւրեմն
խոստովանիմ և հաւատամ ճըշ
մարիտ հաւատով. յուսամ ան
երկբայ յուսով. և սիրեմ անսա
րատ սիրով զքեզ և զանբաժա
նելի երրորդութիւնդ՝ մի Աստուած.
անսկիզբն և անվախճան. ան
ուր՝ աներբ՝ անժամանակ և
յաւիտենից: Մի միայն ստեղ
ծող յոչնչէ ամ եղելոց՝ երկ
նաւորաց և երկրաւորաց: Մի

տէր և թագաւոր ամ̄ տէրանց
և թագաւորաց։ Մի նախախնա
մօղ և կառավարիչ ամ̄ աշխար
հաց. սրբիչ և աղբիւր ամ̄
բարուեց՝ բնաւ՟ից արարծոց։
Մի դատաւոր՝ կենդանեաց և
մեռելոց. մի պսակիչ արդա
րոց և դատապարտիչ մեղաւ՟
րաց։ որում միայն կրկնելի և
ծունր և երկրպագութի յաւ՟ի
տեանս յաւ՟իտենից։ Հաւա
տամ զնոյն և զմի ա̄ծութի̄դ
բաժանեալ ի յերրիս անձինս՝
ջատկացել դիմօք. ի հայր
ի յորդի, և ի ս̄բ հոգին
ոչ երեք ա̄ծք, այլ մի ա̄ծ. մի
էութի. մի բնութի. մի կամք. մի

ծրութ. և մի իշխանութ։ Ո՛չ ոմն
մեծ և յառաջ՝ և ոմն կրտսեր և
յետոյ. այլ որդին հայրդ հայր
ըքըդ և որդիդ որդի, և սբ հո
գիդ հոգի. էակից՝ բնութեամ
կից և փառակից իրերաց։ Հաւա
տամ զՀայրդ ած ճշմարիտ.
անեղ, անծին և անսկիզբն.
անսկզբնաբար և անժամանակօ
րէն՝ ծնող որդւոյդ և բղխող
հոգւոյդ սբյ։ Հաւատամ զՈր
դիդ միածին ած ճշմարիտ.
անեղապէս և անսկզբնաբար
ծնեալ ի հօրէ նախ քան զյա
ւիտեանս։ Ո՛չ ի ժամանակի
կամաւ հօր և հաճութ սբյ հո
գւոյդ՝ քոյով յատկացեալ ան

ծամբ

Ճամբք իջեր յերկիր յԱ͞ծա_
ծին կոյսն Մարիամ. և յամե
նամաքուր յարենէ ն͞րին՝ կազմե
ցեր քեզ մարմին և միաւորեցեր
անձնաւորապէս ը͞ն քումդ ա͞ծութե͞ն.
Որպա՝ որ էիր ճշմարիտ և կա_
տարեալ ա͞ծ, եղեր և նոյնդ՝
ճշմարիտ և կատարեալ մարդ.
հոգւով՝ մտօք և մարմնով:
մի անձն. մի դէմ. մի կամք՝ և
մի բնութի͞ւ. միաւորեալ ան_
շփոթաբար յերկուց բնութե͞ց՝
յա͞ծայնոյ և՚ի մարդկայնոյ:
Եւ ասի և կոչեցար մի ք͞ս. ա͞ծ՝
ա͞ծ և մարդ: Ոետ լինն ամենայ
ժուժկալութե͞դ յարգանդի
անարատ կուսին, ծնար ա_

ռեսող մարմնովդ՝ անսերմն յ-
ղացմամբ և անապականն ծը-
նընդեամբ ։ Լծ̃ յետ երեսուն
ամաց եկիր ՚ի մկրտութիւն ՚ի
յորդանան գետ ՚ի յօհաննու ։
մկրտութե̃ հօր և իջմամբ հո-
գւոյն սբյ՝ դաւանեցար ճշմա-
րիտ ած և որդի այ ։
Ապա՝ նոյն քս ածդ մեր՝ ըզ-
կիզըն արարեր ՚ի կամ̃րել ըզ
անօրինականդ խորհուրդ ։
Չըջեցար յերկրի խոնարհութբ ։
քարոզեցեր մարդկան ըզփըր-
կութի ։ աշխատեցար ։ քաղ-
ցեար ։ ծարաւեցար՝ մարմնով
մարդկաբար ։ և արարեր ըզ
սքանչելիս մեծամեծս՝ ածա-

ճար։ Յետոյ եկին կամաւ՟ ՚ի
զչարչ՟ն քն՟ մեռոյ փրկութե՟ ։
և միշտ կենդանի և անչարչարելի
քի՟ ած՟ն՝ նոյնով աւետաւ մարմ՟
նովն՝ չարչարեցաւ։ խաչեցաւ։
մեռաւ և թաղեցաւ։ մարմնովն
եդաւ ՚ի գերեզմանի։ և հոգ՟
ւովն իջեալ ՚ի դժոխս ազա՟
տեցեր զհոգիսն ։ Եւ յետ եր՟
րից աւուրց յարեաւ ՚ի մեռե՟
լոց մարմնովն և երևեցաւ աշա՟
կերտացդ ։ Եւ յետ քառա՟
սուն աւուրց նովին մարմ՟
նովդ համբարձաւ յերկինս
և նստաւ ը՟ աջմէ հօրդ՝ յոր՟
մէ ոչ երբէք բաժանեցաւ ։
Ա՟ զն՝ քն՟ Եղբ իմ՝ Թեպ՟

բնակէին յարդանցն կուսինց
ծնանէին ՚ի յայրին , զըջէին զ
յերկրի խոնարհութե , կերէին
զ չարչարանս , կայր ՚ի խա-
չին բեւեռեալն , և իջանէին ՚ի
գերեզման որ զմեռեալն ա-
ռեցեալ մարդկութե . սակայն
աստուածութե՝ անբաժանաբար
՚ի հօրէ և ՚ի հոգւոյն սրբոյ .
էին ՚ի յերկինս բազմեալ յա-
թոռ քերոբէական՝ և առնուին
զերկրպագութի յամենից ա-
րարածոց . որ և այժմ աստու-
թե և մարդկութե երկրը-
պագիս յամէնս յամէնանից
Սուրբ՝ որ ոչ էր սկիզբն աստ-
ուածութե քոյ նոցա՝ և ոչ է վախ-

 ճան

Ժամ մարդկութեն քո․ զի Յս
Քս․ երէկ և այսօր նոյն և
յաւիտեանս։ Տէր իմ՝ հաւատամ,
զի նովին մարմնովդ՝ ի կա-
տարածի գալոց ես փառօք հօր
ի դատել զկենդանիս և զմե-
ռեալս, որ և յարուցանել իսկ ե-
ամ մարդկան։ և հատուցանե-
լոց ես իւրաքանչիւրոց ըստ գոր-
ծոց․ արդարոց զկեանս յա-
ւիտենականս, և մեղաւորաց
զտանջանս յաւիտենականս։
Հաւատամ և զՍբ Հոգիդ Տէր
ճշմարիտ․ անսկզբնական և ան-
ժամանակ․ որ բղխեալ ի հօրէ
եկն ի ժամանակի իջեալ ի յոր-
դանան և ի վերնատունն․

յայտնեցեր զնծուն եանկցէն
քոյ քն ած մերոյ։ Մխիթարե-
ցեր զառաքեալսն՝ և լուացեր
անճառելեօք շնորհօք։ Խօ-
սեցար 'ի յօրէնս՝ 'ի մարգա-
րէս և յառաքեալսն։ Եւ լու-
սոյս միշտ և զարդարես զե-
կեղեցիս հաւատացելոց քոց
զանազան շնորհօք և հոգևո-
րական պարգևօք։

Որդ՝ այս է իմ հաճոյս՝ որով
ահաճեցայ՝ խոստովանիմ, և
երկիր պագանեմ ամենասրբոյ
երրորդութեանդ և միոյ Աս-
ութեանդ՝ Հօր և Որդւոյ և
Հոգւոյդ սբյ։ և միոյ երից
անձանց որդւոյ այ մարդա-

ցն լոյդ ՚ի ժամանակի վճռ փառօք
կուէ բնութեան մարդկայնոյ։
Աճտամ նա և՛ զմի միայն
ոչ կամթուցինէ և առա-
քելական եկեղեցի՛ հիմնեցէ և
՚ի մի վէմն Քի։ Որում պա-
տարագիս գաւանդ այ ՚ի հաւ-
տութին հօր՝ և ՚ի բաւանդ ըղ-
ձեռն աշխարհի։ Որում մխը-
տիմք յանուն ամենասբյ երր-
րորդութեանդ, և ծնանիմք ՚ի
յորդեգրութեն կենացն յաւի-
տենականաց։ Որում կատա-
րին ներգործութբ հոգւոյդ
սբյ՝ եօթանեքին սրբարարք և
հոգեկեցոյցք խորհուրդք ա-
ճանաչեցուցին ՚ի քէն։ Որոց է-

 ճեքն

րնջն՝ այսինքն՝ Մկրտութեն ս
դրոշմին, և վերջին Օծութեն՝
՝ի վերածնելութեն խորհրդա
ծին՝ որ աւանդութե սբյ եկե
ղեցւոյս հայաստանեայց․ և
չորրն, թ՝ Նշաւխարութեն․
կարգն․ Պսակն և Ձեռնադրու
թեն՝ ՝ի յիւրաքանչիւրութեն
ժամանակի․ Որովք ՝ի սկզբնա
կան և ՝ի ներգործական՝ ՝ի մա
հուչաւ և ՝ի ներքել մեղաց՝
ազատիմք և արդարանամք․
զօրանամք և աճիանամք ընդ
դէմ Թշնամւոյն․ պահպանիմք
՝ի կորոգայթից նորին․ լուսա
ւորիմք և կատարելագործիմք․
և միաւորիմք հոգևորապէս ՝ի

մի՛ միշտ կենդանի գրելոց ք̃ս։
Եւ ՚ի սոյն ս̃բ եկեղեցւոջս.
տօնեմք զա̃մ օր̃ս և զսիրե-
լեան քոյ՝ զերկնաւորս և զերկ-
րաւորս ։ ՚Ի սմա հաստատեմք
գտանել զթողութիւն մեղաց
խոստովանութեամբ՝ ապաշխա-
րութեամբ՝ և բարեխօսութեամբ ամե-
նից սրբոց տօնելեաց ՚ի մէնջ.
որքան եմք ՚ի կեանս յայս ։
Եւ ՚ի ձեռն սորին հաստատեմք
մտանել ՚ի վերին սիոն՝ յեկե-
ղեցին անդրանկաց գրելոց ՚ի
յերկինս ։ Այլև՝ հաստատեմ
և խոստովանիմ զամենասրբու-
հի կոյսն Մարիամ՝ Ա̃ծածին.
անսերմն յղացող և անարատ

ծնող

ծնօղ քնի այդ մերոյ․ և յետ
ծննդեանն մնացել նոյնով ա-
նապական կուսութեամբն․ որ և
է համարձակ միջնորդ և բա-
րեխօս առ իւրածին որդի-
վն հաւատացելոց ի քեզ այս
առ հաւատովք։

Արդ՝ ի վերջ դաւանական
բանիս, աղաչեմ զքեզ՝ մե-
ղաւորողութի և մի ամօթութի․ և
խնդրեմ յամենասուրբ ողորմու-
թենդ, զի այսու հաւատովս
պահեսցես զանարժան ծառայս
քո ի կեանս յայսմ՝ անշէջ և
հաստատուն․ և տացես ինձ
զգաստութի և արթուն, զի
ստացայց նաև զգործս առա-

քրիստոնէականս և քրիստոսահաճոյս ի
կենդանութիւն սոյնոյ հաւա-
տոյս. Իսկ յետ աստուածոց, ստո-
ցես իմն՝ սոյն կենդանի հա-
ւատովս գալ առ քեզ՝ և ընդ-
դունիլ ի քէն զյաւիտենին կե-
կեանսդ. և ըստ իմ սիրս քոյ փա-
ռաւորել զՀայր և զՈրդի
և զՍուրբ Հոգին՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. Ամէն.

Ո՞վ որ եմ ազգաւ հայ. հա-
ւատով՝ քրիստոնեայ. դա-
ւանութեամբ և կրօնիւք՝ լուսա-
ւորչական. զայս միշտ արիւ
հաւատամ և ուղիղ դաւանու-
թիս (զոր ունիմ և ունելոց եմ
մինչ կենաց և ի մահ.) ընկալ-

Հ70 ջիր

ըայ ՚ի ձեռն բազմերախտի և
հոգեծնի հօրն մերոյ Սրբոյն
Գրիգորի Լուսաւորչին և յա
ռուել վկային այ՝ և չորեքտա
սան առաքելոյն քի. որ ծա
գեցաւ մեզ լուսաւորիչ ՚ի
Սրբազնից Առաքելոց և յառա
ջին Լուսաւորչացն մերոց ՚ի
Թադէոսէ և ՚ի Բարդուղիմէո
սէ. որք էին երկուքն ՚ի յերկո
տասանից Գլխաւորաց Առաքե
լոցն Քի Աստուծոյ մերոյ.
Որում փառք յաւի
տեանս ։ Ամէն ։

Յիշատակարան գերակեօ
Եղօնեց։

Փառք' անճառելեան գո-
հաբանութիւն' և յա-
մենական երկրպա-
գութիւն ամենասուրբ Երրորդու-
թեանն և միոյ Էութեանն' Հօր
և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ։
Որոյ առատաձիր ողորմութեամբն
և ամենաբարի կամեցողութեամբն.
և միջնորդութեամբ և օժանդա-
կութեամբ սրբոյն Գրիգորի Լու-
սաւորչին և գթաշատի հօրն
մերոյ. հաստատեցաւ տպագրա-
ութիւնս այս. նոր ի նորոյ ի մե-

Եպիփանակերտ Ըթուաս Նըշխ-
ածին. ի ձեռն Սեղնի Հայ
րապետին մերոյ՝ Տեառն Սիմէ-
ոնի յոգնիմաստ Կաթողիկոսի
ամ Հայոց։ Որում և ի լոյս
ածաւ տպագրութիւ փոքրիկ
գիրքս այս Աղօթից. Նոյնպէս
զարահիւսեցել ի տոյնոյ ժամ
բարպատես, ի հոգևոր մխիթա-
րութիւն ազգիս Հայոց. և ի
պարծանս սրբոյ Եկեղեցւոյս
հայաստանեայց։ Զի անցէ՝ ի
ժամերգութեան մերոյ յիշեսցեք
Սերգի Աբեհի մերոյ, և ի
Առաջնորդութեան Սեբաստիոյ և
Կոստանդնուպօլսոյ՝ Տեառն
Աղօթոսի և Տեառն Գրիգորի հան-

178 ճար

Շարունակ և խոնարհամտեայքն
Սրբապտոցն, և 'ի սմ ծեծ հայ
ոցս Թոռոզ, ուխտաւ մեծ պա_
տերազմ ծնանիլ 'ի մէջ եր_
կուց մեծամեծ Մուրճերացն.
և տևեաց մինչև 'ի Թիւս մեր
ՌՃԻԸ յորում եմք այժմ։ և
յասպայն և ա՛ միայն ոչ է գի_
տելի։ Մասունի՛ վերջովեցան
բոլոր աշխարհ ըր մեծի մա_
սին. տարածեցան մերիկն ըր
ծմ տեղիս. և ալիքն խռո_
վութե պաշարեաց զամենե_
քումբք։ Ով՛ բզմցն դողք
և. երկրաշարժք. այսոսամբք և
կորուստիւք՝ 'ի չէնս և 'ի յսմ
քէնս. հատան ձանձրանք յերթ

կե

ւնկաց ։ խաչխանեցան առ. և
տուրք վաճառականաց. և հասա
րակութեն ատորադրելոյն. և
մանաւանդ ազգս հայոց կայ
ին ՚ի մէջ մեծի վտանգի և
տառապանաց ։ Զոր տեսանելով
Ջաւրպտիս մերոյ մորմոքէր և
ցաւէր միշտ ։ Նայց զի այլով
կերպիւ յօգնութ ժամանելն եր
անկար. վասն զայս աղօթից գր
քուկս ՚ի լոյս եած. և ընծայէ զ
ազգիս մերոյ ՚ի յօգնութ և ՚ի
փրկութ ։ մտածելով և զբան
Սրբոյն Յակոբու Առաքելոյն
որ ասէ. Աղօթքն հաւատովք
փրկէ զաշխատեալն և յարուցանէ
զնա տր. և թողութն նմա զմեղաց

Ուրեմն՝ որք ընդունիքդ ընդ-
նորաբոյս ծաղկիս և զնա-
խախայծ պտուղս զայս, նա-
խապէս ներեցէք տհասութեն
մերոյ՝ որքան առ տպեցումն.
նկատելով՝ 'ի նախաժամանս արհե-
տաբեր գոլն զհանդերձելոցն
կատարելոց։ քանզի՝ սա պարա-
գայիւքն Եւրոպէ՝ յամի նոր
է և անփորձ. նոյն և գործա-
ւարքն սորին անկիրթք և եր-
բէք չտեսեալ ամենևին։
Այլ ապա յիշեսջիք յաղօթս
ձեր՝ զվերոյ յիշեալ բարեմիտ
և օգտասէրսն Հայրապետս մեր՝ համ-
դերձ հոգևոր և մարմնաւոր
ծնողօք՝ և զմ ընտանեօքն իւ-

բովք. և խնդրեցէք յայ՝ զի
տացէ սմա զկեանս երկարս և
խաղաղականս՝ ՚ի յաւելս պայ-
ծառայարգութեն Սբյ Աթո-
ռոյս և ՚ի մխիթարութեն ազ-
գիս Հայոց: Քանզի՝ որքան
՚նստեալ է սա յաթոռ Հայրա-
պետական, թէպէտ ունի միշտ
և կրէ զյոգնակերպ վիշտս և
զհոգս ըն բերմանց ալէկոծել
ժամանակիս, սակայն՝ ոչ երբէք
դադարի յայսպիսեաց աթո-
ռազարդ և ազգաշահ գործա-
ռութեց: Յետ որոյ՝ յիշեա-
ջէք զգործակալ և զտեղա-
պահ Սեհի մերոյ զՄկրտիչ
ծանծրջատ արհի եպսն զօ-

ւօթեցի · որ առանց հեղինա
կի և ուսուցանողի՝ ա̃ծատուր
շնորհօքն խուրովք զա̃մ այբ_
ուբենական գիրս մեր՝ եթէ
զբոլորատառսն և թէ զնօտ_
րատառսն՝ համդերձ գլխա_
գրովք և ա̃մ պարագայիւքն
խուրեանց նոր ՚ի նորոյ փորա_
գրեաց ՚ի պողովատս՝ եհար ՚ի
պղնձեայս, և ՚ի լոյս եած ՚ի
կապարեայս զգիրս զայս գե_
ղեցկատես՝ զոր տեսանէք ։ որ
և ես աշխատի միշտ ՚ի յայլա_
տեսակ գիրս և յայլս հարկա̃ր
կերպարանս ՚ի գործս յայս ։
Ի սա՝ յիշեսջիք զհոգեծին
որդեակն Մեհէս մերոյ զ Խաս

 հայ

հայկ. շնորհաշատ մարդկութեան
գեղազարդութեանց. որ աշխատի
անձանձիր ՚ի շարագրելն՝ ՚ի
սրբագրելն և ՚ի փորձառութեան ըն
նիլն՝ տառից՝ բառից՝ բանից
և այլոց ուղղութեան գործոյս.
և գրեթէ՝ սա կանոնաձևորէ
յամի զգործս զայս։ Յիշե-
ցէք և զտիրացու Յարութիւն
Եջմիածնեցի. որ քանդակէ ըզ-
պատկերս՝ զձագագիրս զկա-
նօնս՝ զծաղկանիշս. և հար-
թէ և կանոնաձևորէ զկապա-
րեայս և տպէ զտպելիսն։
Արդ՝ յիշեցէք միանգամայն՝
զհարազատ որդիսն և զշնորհա-
ւորն աշակերտսն Մեհիս մե-

րոյ

րոյ · զՅովսէփ վարդպտն և
զԵփրեմ սարկաւագն զշա-
րօղսն գրոցս ։ Նաև ՝ զՄկրտիչ
վարդպտն · զՅովաննէս աբե-
ղայն · զՆերսէս սարկւգն · ըզ-
յուղընթաց Մարտինն · և զայլ
պաշտօնեայսն · որք ամքն բաց
ի յատուկ պաշտամանց ի-
րեանց , պաշտօնատարք եղէն
սիրով ըղձիւ և այս գործոյս ։
Եւ մանաւանդ ՝ յիշեցէք յա-
ղօթս ձեր զարժանին յիշեց-
ման · զջուղայեցի և ի հինգ-
րնակէ Զաքիկենց լուսահո-
գի Պրն Միքայէլ որդի Մե-
ծահաւատ և բարեսէր Պրն
Գրիգոր իշխանազունն · զ-ի

Զի՛ հանգուցեալ ծնօղսն նո-
րին՝ զՄիքայէլն և զՄամա
խաթունն. և զդեռահասս որ-
դեակն իւր ՚ի Տր հանգու-
ցեալ Միքայէլն. և զայլ ամ
հին և նոր ննջեցեալսն նր.
Քանզի՝ ՚ի լոյսն բարեպաշ-
տիս այսորիկ զհաստատութիւն
տպագրատանս ՚ի Սբ Աթո-
ռոյս, յանձն էառ յօժարու-
թբ՝ տալ զամ ծախսն սորին
ձրիաբ։ . որպ զի՝ հաստատուն
մնասցէ յաթոռոյս Տպագրա-
տունս այս՝ ՚ի յիշատակ յաւէ-
տենական իւրեան և իւրայ-
նոցն. Որոց զյիշատակն օրհ-
նութբ արասցէ Տր և ՚ի հա

Ծոյս խաւր ընկալցի՛ աղօթիւք.
Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչ-
չին. Մերոյ և ամ Սրբց խաւրոց։
Որոց և յիշողաց՝ յիշեալ լի-
նիցիք ՚ի Քրիստոս Յսուս-
ծոյ մերում։ Ամէն։

Աղօթք յաղթութեան երգեալ յեկեղեց-
ցւոյն ընդ տէր ողորմեայն։

Տէր Աստուած հարցըն մերոց.
որ ապաւէնն ես նեղելոց.
հաստ յօգնութիւն ծերոց քոց.
անօգնականաց օգնել հայ ոցս.
Տէր ողորմեա. Տէր ո"։
Միածին որդի ... խա չեղ.
և անապատ Տէր ծընո ղեղ.

ցիշեա՛ պհեղըւն մի սրբ͞ն միրկչիդ
եւ ի խնդիր փոքու հօտիդ
Տէր ողորմեա՛

Ո՛ի գիտացօք մեք հաստատեք.
որ չափ մեղաց մերոց լցաք.
ռսատի տէրդ մեր բարկացաք.
աւ՛ի խրատել զմեզ զարթեաք.
Տէր ողորմեա. տէր ո՛

Որդ անկանիմք առաջի քոյ.
գոչեմք մեղայ տէրդ մեր քոյ.
դարձո՛ ի մեզ զգթութիւն քոյ.
մ͞ր անսպառ գթութեան քոյ.
Տէր ողորմեա. տէր ո՛

Մ͞ր տորորչութեան տէրուոյն

Եթէ ոչ քեզ հարցանի ցե.
եւ թէ այլ գինն զինչ են

Խոստացեալ թէ՝ սա անգին · է·
որ երկ մտօք ճշմարիտ է։
Զի ըն նիւթոյն ոչ ինչ արժէ·
քանզի միայն պեսակ թուղթ է։
Բայց զի հոգիդ քո անգին է·
սա քո հոգւոյդ կեցուցիչ է։
Ապա՛ յիրաւի անգին է·
որ զանգինըն առողջ պահէ։
Որ ըզ հոգւոյն գինն գիտէ·
նա գիտէ թէ սա զինչ արժէ։
Իսկ որ զ հոգին ոչ ճանաչէ·
առ այնպիսին ևս անգին է։
Զի մեռելոյն ոչինչ օգտէ·
դեղըն որքան զօրեղ ի ցէ։

Ա. Մ Է Ն.

Բաղդեցուսեանն ինչ ասնաջ
սուրբ Սբ. Հերափաղեցման
Գործոյս:

Գիտասաջէր և զայս՝ ամ
բողջ ընթերցօղ: զի
Գիրքս այս՝ ը մասին, վասն ՚ի
սկզբէն մինչև ՚ի դ տետրն, և
՚ի կզ համարն երկիցս անգամ
տպեցաւ հրամանաւ հեղինա
կի սորին Սրբոյն Հայրապետի
մերոյ վս երկուց պատճառաց:
Նախ՝ զի որպէս ասացաւ ՚ի յիշա
տակարանոջն, թէ՝ արհեստս
այս՝ նոր և դեռ մուծեալ ՚ի մեր
Աթոռս շնորհօքն այ, թարց
կատարեալ և վարժ ուսուցչի:

որոյ

Արդ Տմ պարարագայ քնդնուա
ձայնք են և անձկութեանք: Եթէ և
Տմ գործակալացն սորին, ան
կերակրք են և անհամաւք, և չը
ատեան լինելոց: Որք գիտեն այս
եւ զորդւոց այնմանեալ և մա
ղահաս պտուղ նորոց գործա
րանիս, մինչ նանեցայ ըստ մեծի
մտաւին զոհաստութեան որքան աւ
տակեցուցին: Որոց զի ի տալն
գրքոյս, Աստուածային մեր
նոր'ն նորոյ շարագրեր զբանն
մտաց մտաց, և տայր շարադրայն
'ի շարել անմիջոցս: Որ ով
րինեն բանահիւսիւթ որքն ի շա
րագրել զբանս նոյն, յետոյ մեր
րագնելմամբ որոշման զշարա

զաղօթսն ասեմ մ՟ջուր մըտաւի
յորում օգտակի դուռ ուրաւղմնալեա
Ի՟ աղօթքըն ամենայ նաւր
և ամենառաւտ բարն բար
զոր թէ ընկեր քեզ ունի ցիա
այնուհետև մի՛ լինչ նո գար
Ի՟ ւեր քեզ ըղձ ելոյ ամենայ լին
հայրոյ պահել լան այն աւ անջինն
տեա զի և ոչ մի՛ լինու ցուց
թարգ աղօթէց փրկէ և գըր լին
Ղօթքըն որ՛ ի մը սր ան
խաղոյն յորկինայ յաձ դի մն
անդեն խարոյ առաջը զին
ըղ պանապան պարգևա բն րն
Ի աև աղօթքըն կընայ րան
ախորժայն և զեն և մա հան
յոր թէ հանաստվորնուցուս

նու

նա լինել քեզ միշտ պահապան։
Այս աղօթքն է ձեր բուռն ծխից,
հոգւոյ և մարմնոյ դարմանից,
որոց բնաւ չից հարկաւոր բաց,
առանց կարծեաց է պտղաւից,
Աղօթքն արա քեզ կերակուր,
և ըմպելի զաչացըդ ջուր,
այնուհետև ոչ մերձին քեզ,
ոչ սով ոչ սուր նաև ոչ հուր։
Յորժամ ծածկէ յաղօթս կենենես,
իբրու ըղձէ զօրօք փառս կես;
զերկուր թշնամիս թէ ունի ցես,
առանց մարտի փախուցանես։
Մաշէ առանս ոչ լը սես,
Նա քեզ հորինեչ խլեն բես,
ուրեմն ոչ շատ լինիմ րես,
թէ յաղօթից հեռի կայցես։

ՄՄ Հայագիտական գրադարան
MAL044303